

brat *francišek* 5

- Romarska dobrodelnost
- Pogovor – p. Slavko
- Petindvajsetletnica Duha Assisija
- Okoljska pravičnost
- Ekumensko romanje v Ukrajino

*Kot tujci in popotniki na
tem svetu naj v uboštvu
in ponižnosti služijo
Gospodu in zaupljivo
prosijo za miloščino.*

(2FVod VI)

3	Urednikova beseda	24	Mladi Frančišku
Festival Frančiškovih otrok in mladine 2011
4	Franciškov duhovnost
Sv. Anton Padovanski in njegov kruh
– vzor dobrotelnosti
Blažena Angela Folinjska	26	Razvedrilo
Nagradna zlogovna izpolnjevanja
9	Naša evangelizacija
Kaj pomeni evangelizirati?	27	Pravičnost in mir
Umazano perilo
12	Iz naših družin
P. Pepi Lebreht OFM	32	Korenine in sadovi
Življenje svetega Frančiška
14	Franciškov svetni red
»Da bodo vsi eno« (Jn 17,21)
Mi smo sol zemlje
Vtisi udeležencev na taboru
Zakonca Marinka in Zoran Kenda FSR
Pobožnost križa in luči pri Novi Štifti	34	Sveta dežela
Veliki arhitekt Svete dežele Antonio Barluzzi
Bog živi tvojih 100 let, naš dragi Stanko
Gorec!
Pri svetilnikih evropske vernosti in kulture
Malo drugačno romanje po Armeniji
in Gruziji

Dragi bratje in sestre!

In spet je med nami jesen. Saj, letos smo je nekaj okusili tudi že v juliju, kajne? Mraz, dež in tako naprej ... Zdaj pa upamo na sončne dneve, ko bomo lahko s ponosom pobirali sadove letošnjega leta, tako duhovne kot zemeljske.

Najmlajši pa so spet, z bolj ali manj kislim obrazom, prestopili šolski prag – konec je počitniške brezskrbnosti, odrgnjenih kolen, morskih radosti. A spet čakajo dobri znanci sošolci in sošolke, da se naučijo mnogo novega

in zrastejo v krepke moške in žene. Nekateri pa si bodo baje celo oddahnili, da je konec počitnic in ne bo več dolgčas – jaz tega ne razumem!

Vseeno se nam bo verjetno kaj kmalu milo storilo po prijetni toploti poletja, jasnih dneh, obilici časa in energije za druge. Težko in zahtevno je, ko stvarstvo naokoli tako očitno opozarja na neizprosno minevanje vsega, tudi nas. To seveda velja zemeljskem območju – v nebeškem pa so naša življenja zapisana v večnost z ljubeznijo.

Tokrat si boste v Bratu Frančišku lahko prebrali romarski nagovor s čudovitih Svetih Višarij, pa pogovor s p. Slavkom Stermškom in tudi o tem, kako se v misijonih učijo, da nasilje ni pot za reševanje sporov. V dveh pesmih naše sestre Stanke boste lahko odkrivali duhovne razsežnosti, vabljeni ste na obhajanje petindvajsetletnice Duha Assisija, ustavili se bomo ob pojmu okoljske pravičnosti in vsaj na papirju obiskali Gruzijo, Armenijo, Ukrajino in Švico. Naj vam bo tudi tokrat branje v razvedrilo in prijetno spodbudo!

mir+dobro

br. Jernej

Brat Frančišek – ISSN 1408-0192.

GLASILO FRANČIŠKOVEGA SVETNEGA REDA (FSR) V SLOVENIJI.

Revija izhaja šestkrat letno.

Izdajatelj: Založba Brat Frančišek, Prešernov trg 4, 1000 Ljubljana, Slovenija, www.ofm.si/zbff/

Za založbo: Miran Špelič OFM

Člani uredniškega odbora:

- Jernej Kurinčič OFM (glavni in odgovorni urednik)
- Peter Skoberne FSR (naslovnica)
- sestre FMM (Naša evangelizacija)
- Metod in Mateja Trajbarič FSR (Franciškov svetni red)
- Gregor Pavlič FSR (Razvedrilo)
- NS FRAMA (Mladi Frančišku)
- Jernej Kurinčič OFM (Pravičnost in mir)
- Miran Špelič OFM (Korenine in sadovi, Naše knjige)
- Benjamin Tomažič (Napovednik)
- Peter Lavrih OFM (Sveta dežela)

Fotografija na naslovnici: ??????????

Logotip rubrik: Aleš Porenta

Oblikovanje in priprava: Tina Prinčič, Založba Brat Frančišek

Tisk: Tiskarna Pleško, Medvode

Naklada: 2300

Naslov uredništva: Küzmičeva 6, SI-1000 Ljubljana; tel.: 0590-717-25 ali 040-644-164;

E-mail: revija.brat.francisek@ofm.si; faks 01 24 29 313;

Rokopisov in slik ne vračamo.

Revija se vzdržuje s prostovoljnimi prispevki.

Prispevke nakazujte na: Narodni svet FSR Slovenije, Prešernov trg 4, 1000 Ljubljana
TRR 5156-2420-1900-4608-820 Raiffeisen banka d.d. Maribor; sklic na 00 700-11
Glasilo izhaja z dovoljenjem cerkvenih oblasti.

Romarska dobrodelnost

Nagovor višarskim romarjem

Tokrat v rubriki za duhovnost naše razmišljanje o dobrodelnosti povezujemo z romanji. Objavljamo pridigo, ki jo je imel 18. junija 2011 g. Jože Kopeinig na Svetih Višarjah

Drage romarice, dragi romarji, dragi verniki in ljubitelji višarskega svetišča!

Dospeli smo, peš ali z žičnico, na višarski vrh, v to prekrasno Marijino svetišče, v ta božji hram sredi čudovite gorske narave, sredi skalnatih orjakov, ki s svojimi visokimi stenami ščitijo to svetišče, ki povezuje tri dežele, tri narode, v katerem se moli in poje v še več jezikih.

Zbrali smo se v tej čudoviti višinski katedrali, v kateri se dvigajo srca in odpirajo duše k Bogu ter se hkrati zatekajo k Mariji, Odrešenikovi in naši materi.

Višarje so doživele razburkane čase, vojne spopade med sosednimi narodi, a so zdaj vedno bolj kraj miru in sprave, kamor prihajajo romarji, ki želijo živeti v slogi s svojimi sosedi in ki želijo graditi

novo očetnjo za vse evropske narode. Bivši nemški kancler Konrad Adenauer je že pred desetletji izrekel naslednje pomenljive besede: »Romarski kraji so prava glavna mesta sveta, ker se tu zbirajo ljudje s svojimi tegobami, a tudi s svojimi upi in odtod potujejo v svet kot znanilci krščanskega bratstva in sestrinstva.« To velja prav gotovo tudi za to romarsko svetišče na Svetih Višarjah.

Zbrali ste se kot bivši romarji v Jezusovo rojstno deželo, v zemeljski Izrael. V zahvalo za vsa osebna in globoka doživetja v krajih Jezusovega zemeljskega delovanja želite na tem svetem kraju srečati istega Jezusa – sedaj v njegovi evangelijski besedi in v sv. evharistiji. Kakor ste romali v Sveto deželo skupaj z drugimi, tako želite tudi zdaj v vzajemni molitvi in pesmi se zahvaljujoč prositi, da bi ostal Jezus vedno za nas vse najzanesljivejša romarska pot k Bogu Očetu in k našemu dokončnemu cilju v neminljivi sreči v nebesih.

Kot romarji na takih krajih bi najraje ne samo zapeli, temveč zavriskali Slomškovo pesem:

**»V nebesih sem doma,
to oznanjujeta mi zemlja in nebo
in vsaka stvar lepo.«**

Ljudje so vedno radi potovali in romali. Obiskovali so kraje, ki so bili pomembni, ker so živeli tam ljudje – misleci ali svetniki, ki so bogatili človeštvo. In že v predkrščanski dobi so se ljudje ozirali na tri mesta oziroma tudi na tri griče ali gore, ki zaznamujejo duhovno bogastvo ne samo Evrope, temveč tudi sveta. To so mesta Atene, Rim in Jeruzalem.

Najprej moramo imenovati grško mesto Atene, kjer so se zbirali modreci in razmišljali o svetu, o Bogu, o človekovi usodi in njegovi poklicanosti. Mesto Atene velja za mesto modrovanja in filozofije. Znani mislec Diogenes je približno 400 let pred Kristusom pri belem dnevu s prižgano laterno hodil po Atenah. Ko so ga vprašali, kaj ali koga išče pri belem dnevu s prižgano laterno, je odgovoril: »Iščem človeka!« A v Atenah ga je takrat zaman iskal, našel bi ga 400 let pozneje nekje drugje – v Jeruzalemu, v Izraelu, namreč Jezusa.

Drugo tako pomembno mesto je bil Rim, upravno središče ogromne države, ki je potrebovala zakone in red, da je mogla obvladati tako ogromne pokrajine in toliko različnih narodov v svojem cesarstvu. Rim zato velja za mesto prava in urejene družbe. A Rim ni bil samo kraj mogočnih cesarjev, v Božji previdnosti je bil pozneje izbran za mesto prvakov apostolov Petra in Pavla in s tem za novo središče za širjenje evangelija med vse narode sveta.

Tretje mesto, ki stoji prav tako na gričih kakor Atene in Rim, pa je Jeruzalem, mesto in kraj, kjer se je razodel Bog v Jezusu kot Oče in Stvarnik in hkrati kot Odrešenik vseh ljudi. Jeruzalem, mesto na tretjem pomembnem griču ali gori, pa je simbol ljubezni, s katero vabi Bog vse človeštvo, vse narode v svoj objem. Saj beremo že v starozaveznih besedilih: Jeruzalem, kako si ti krasno mesto. K tebi romajo vsi narodi. Ti si sveta gora in mesto božje; ti si svetilnik, ki sveti v noč in v daljave sveta.

Za nas kristjane, božje ljudstvo Nove zaveze, sta Jeruzalem in Izrael več kakor le turistični cilj, za nas so to sveti kraji, ki so posvečeni z Jezusovimi stopinjami, so kraji, kjer se je rojevalo občestvo Jezusove Cerkve.

In sredi Izraela so spet tri svete gore: najprej Gora blagrov, na kateri je Jezus oznanjal svoj ma-

nifest, svoj vladni program v čudovitih blagrih; nato Oljska gora, na kateri se je začelo Jezusovo odrešenjsko delo, trpljenje in vstajenje; tretja pa je gora Jezusovega vnebohoda in njegove obljube, da bo s Svetim Duhom vedno pri nas, vedno v svoji Cerkvi, ki ji bodo sicer nasprotovale temne sile sveta, a ki bo ostala trdna in večna, ker je zgrajena na skali, ki je Kristus, in je njegov vidni namestnik na zemlji Peter.

V novejšem času je postalo moderno, da hodimo po poteh pesnikov, pisateljev in drugih znanih ljudi. Tako so v Sloveniji znane Prešernova pot, Levstikova pot, Jurčičeva pot itd.

Hodimo pa tudi po poteh svetnikov. Tako mnogi romajo po Hemini poti, Slomškovi poti,

najbolj znane pa so poti, ki vodijo iz vseh smeri Evrope v Santiago di Compostela, h grobu apostola Jakoba.

Vi pa ste hodili po Jezusovih poteh v Sveti deželi. Marsikateri kraj ste spoznali in doživeli drzgače, kakor ste ga imeli v spominu iz branja ali poslušanja evangelijev.

Vendar hoditi po Jezusovih sledovih in poteh pomeni seveda mnogo več kakor obiskati kraje njegovega bivanja in delovanja na zemlji. Hoditi za Jezusom pomeni ljubiti ga in izpolnjevati njegovo voljo ter se ravnati po njegovih zapovedih. Hoditi za Jezusom in z njim je več kakor čustvena ljubezen, ki se izraža v naših lepih pesmih in molitvah. Hoditi za Jezusom pomeni odločiti se ZANJ in mu ostati zvest ne samo v sončnih trenutkih življenja, temveč tudi v življenjskih preizkušnjah.

Ruski pisatelj Lev Tolstoj nam je zapustil in priporočil naslednjo lepo in spodbudno misel, ko pravi: »Ljubi svojo življenjsko pot, ker to je pot, na kateri te spremlja zvesti Bog!«

Ko ste bili v Izraelu, v Sveti deželi, ste gotovo gojili v srcu posebne želje in prošnje. Molili ste za svojce, verjetno tudi za prijatelje in dobrotnike, za ozdravljenje slovenskega naroda in za mir na svetu. Ali so se Vaše molitve že uresničile? Mogoče nekatere? Pri drugih pa še čakate na

uslišanje. Kot verniki pa veste, da nas Bog ne uslišuje ravno tako in še manj tako hitro, kakor si mi želimo. Bog ve bolje kakor mi sami, kaj je za nas dobro in najboljše ter zveličavno.

Naj nas tolaži in spodbuja v upanju zahvalna molitev, ki sem jo bral pred nekaj leti na votivni tablici za milostnim oltarjem v veliki romarski cerkvi v Altöttingu na Bavarskem.

Tam je stalo: »Bog, zahvalim se Ti, da me 20 let nisi uslišal!«

To je molitev vernega in preizkušenega človeka, ki je v vseh svojih željah in prošnjah spoznal, da je pri molitvi najvažnejše to, da mi izpolnjujemo Božjo voljo, ne pa, da bi mi hoteli prisiliti Boga da bi usliševal naše dostikrat kratkovidne želje in prošnje.

Romali ste v Sveto deželo in na cilju tega romanja ste spoznali, da je dokončni cilj vseh naših romarskih potovanj, da bi odkrili Boga v sebi, v svojem življenju!

Priromali ste tudi na višine Svetih Višarij in tudi danes ni vaš cilj osvojiti vrh te gore, temveč da v tem čudovitem gorskem božjem hramu srečate Boga v svojem srcu, mu prisluhnete s pozornim srcem in se z NJIM združite v sv. obhajilu.

Dokončni cilj vseh naših potovanj in vseh naših zemskih romanj je, da dospemo k njemu, ki nam je bližji, kakor smo mi blizu sami sebi. Tako nas je poučisv. Avguštin.

Kot sklepno misel vam v tej svečani uri podarjam še pristrčno misel in zlato življenjsko vodilo iz duhovne zapuščine dobrega in blaženega papeža Janeza XXIII.:

»Človek je največji, kadar kleči, najlepši, kadar moli

najmočnejši, kadar odpušča,

Bogu najbolj podoben, kadar ljubi!«

Naj dobri Bog blagoslovi vse vaše romarske in življenjske poti! Kot popotnico domov pa sprejmite še enkrat misel Leva Tolstoja:

»Ljubi svojo življenjsko pot, ker to je pot, na kateri te spremlja zvesti Bog!«

Amen.

**BENEDIKT XVI.
SPLOŠNA AVDIENCA
Dvorana Pavla VI., 15. decembra 2010**

Veronika Giuliani

Dragi bratje in sestre!

Danes bi vam rad predstavil mistikinjo, ki ni več srednjeveška; gre za sv. Veroniko Giuliani, klariso kapucinko; to pa zato, ker bomo 27. decembra obhajali 350. obletnico njenega rojstva. Città di Castello, kraj, kjer je preživela pretežni del svojega življenja in umrla, pa tudi Mercatello, rojstna vas, in škofija Urbino se z veseljem pripravljajo na ta dogodek.

Veronika se je rodila 27. decembra 1660 v Mercatellu v dolini reke Metauro Francescu Giulianiju in Benedetti Mancini. Bila je zadnja od sedmih sester, od katerih so se tri oklenile samostanskega življenja; pri krstu so jo poimenovali Uršula. Pri sedmih letih je izgubila mater, oče pa se je preselil v Piacenzo kot carinski nadzornik Parmške vojvodine. V tem mestu je Uršula začutila, kako v njej raste hrepenenje po tem, da bi posvetila življenje Kristusu. Klic je bil vedno močnejši, tako da je pri 17 letih vstopila v strogo klavzuro samostana klaris kapucink v Città di Castello, kjer je ostala vse življenje. Dobila je ime Veronika, ki pomeni »prava podoba«, in dejansko je res postala prava podoba križanega Kristusa. Leto zatem je izrekla slovesne redovne zaobljube in zanj se je tako začela pot priličenja Kristusu prek številnih spokornih del, velikega trpljenja in nekaj mističnih izkustev, povezanih z Jezusovim pasijonom: kronanje s trnjem, mistična poroka, rana na srcu in stigme. Leta 1716 je pri 56 letih postala opatinja samostana in so jo potem v tej vlogi potrjevali do smrti. Umrla je leta 1727 po mučnem smrtnem boju, ki je trajal 33 dni in dosegel vrhunec v globokem veselju, tako da so bile njene zadnje besede: »Našla sem ljubezen, Ljubezen se mi je pokazala! To je razlog za moje

trpljenje. Povejte to vsem, povejte to vsem!« (*Summarium Beatificationis*, 115–120). 9. julija je zapustila zemeljsko domovanje, da bi se srečala z Bogom. Stara je bila 67 let, od teh jih je 50 preživela v samostanu v Città di Castello. Papež Gregor XVI. jo je razglasil za svetnico 26. maja 1839.

Veronika Giuliani je veliko pisala:

pisma, avtobiografska poročila, pesmi. Poglavitni vir za rekonstrukcijo njene misli pa je njen *Dnevnik*, ki ga je začela pisati leta 1693. Dobrih 22.000 rokopisnih strani objema lok 34 let klavzurnega življenja. Pisava teče kar sama od sebe, ni brisanja in popravkov niti ločil ali delitve snovi na poglavja ali dele po vnaprej določenem načrtu. Veronika ni imela namena napisati književnega dela, nasprotno, svoja mistična izkustva je morala zapisati po naročilu p. Girolama Bastianellija, redovnika filipovca, v soglasju s krajevnim škofom Antoniom Eustachijem.

Veronikina duhovnost je očitno kristološko-ženitovanskska; gre za izkušnjo ljubljenosti od Kristusa, zvestega in iskrenega Ženina, in za željo odgovarjati mu z vedno bolj poglobljeno in strastno ljubeznijo. Pri njej je vse treba razlagati v ključu ljubezni in to ji vliva globoko vedrino. Vse preživlja v edinosti s Kristusom, za njegovo ljubezen in z veseljem, da mu lahko pokaže vso ljubezen, kolikor je je sposobna neka ustvarjenina.

Kristus, s katerim je Veronika globoko združena, je Trpeči iz pasijona, smrti in vstajenja; je Jezus v deju izročanja Očetu, da bi nas rešil. Iz te izkušnje izhaja tudi predana in trpeča ljubezen do Cerkve v dvojni obliki molitve in žrtve. Sve-

tnica živi v tem obzorju: moli, trpi, išče »sveto uboštvo«, pa tudi »razlaščenost«, izgubo sebe (prim. prav tam III, 523), prav zato, da bi bila kot Kristus, ki je dal samega sebe v celoti.

Na vsaki strani svojih spisov Veronika priporoča koga Gospodu in krepi svoje molitve z darovanjem same sebe v vsakršnem trpljenju. Njeno srce se širi do vseh »potreb svete Cerkve« in s tesnobo doživlja hrepenenje po odrešenju »vsega vesoljnega sveta« (prav tam III–IV, *passim*). Veronika kliče: »O grešniki, o grešnice, ... pridite vsi k Jezusovemu srcu; pridite se umit z njegovo predragoceno krvjo ... On vas čaka odprtih rok, da vas objame« (prav tam II, 16–17). Krepila jo je goreča ljubezen, da je sestram v samostanu posvečala pozornost, razumevanje in odpuščanje; molitve in žrtve je darovala za papeža, svojega škofa, duhovnike in za vse potrebne, tudi za duše v vicah. Svoje kontemplativno poslanstvo povzema v teh besedah: »Ne moremo iti oznanjat po svetu, da bi spreobračale duše, smo pa dolžne nenehno moliti za vse tiste duše, ki žalijo Boga ... še posebno s svojim trpljenjem, to je s počelom križanega življenja« (prav tam IV, 877). Naša svetnica dojema to poslanstvo kot položaj na sredi med ljudmi in Bogom, med grešniki in križanim Kristusom.

Veronika globoko doživlja soudeležnost pri Jezusovi trpeči ljubezni, saj je prepričana, da je »trpljenje z veseljem ključ ljubezni« (prim. prav tam I, 299.417; III, 330.303.871; IV, 192). Poudarja, da Kristus trpi za grehe ljudi, pa tudi za trpljenje, ki bi ga njegovi zvesti služabniki morali prenašati v vseh vekih, v času Cerkve, in to prav zaradi svoje trdne in iskrene vere: »Njegov večni Oče,« piše v *Dnevniku*, »mu je tisti hip dal videti in zaznati vse muke, ki naj bi jih pretrpeli njegovi izvoljeni, njegove najdražje duše, to je tiste, ki se bodo okoristile z njegovo krvjo in vsemi njegovimi

mukami« (prav tam II, 170). Kakor pravi o sebi apostol Pavel: »Zdaj se veselim, ko trpim za vas ter s svoje strani dopolnjujem, kar v mojem mesu primanjkuje Kristusovim bridkostim, in to v prid njegovemu telesu, ki je Cerkev« (Kol 1,24). Veronika je celo zaprosila Jezusa, da bi bila z njim križana: »V nekem trenutku sem videla, kako iz njegovih presvetih ran izhaja pet svetlečih žarkov; in vsi so se usmerili k meni. In jaz sem videla, kako ti žarki postajajo kot plamenčki. V štirih so bili žebliji, v enem pa sulica, kakor zlata, vsa žareča. In mi je prebodla srce, skoz in skoz ... in žebliji so mi prebodli roke in noge. Začutila sem veliko bolečino; toda v bolečini sami sem se videla, sem se čutila vso spremenjeno v Boga« (*Dnevnik* I,897).

Svetnica je prepričana, da je že soudeležena pri Božjem kraljestvu, vendar istočasno kliče vse svetnike iz blažene domovine, naj ji pridejo na pomoč na zemeljski poti njenega darovanja, ko pričakuje večno blaženost; to je neprestano hrepenenje njenega življenja (prim. prav tam II, 909; V, 246). V primerjavi s pridigami tistega časa, ki se neredko sučejo okrog misli »reši si dušo«, in to zgolj zase, pa Veronika kaže močan čut solidarnosti in občestva z vsemi brati in sestrami na poti proti nebesom. Živi, moli in trpi za vse. Predposlednje, to je zemeljske resničnosti sicer ceni v frančiškanskem pomenu kot Stvarnikov dar, vendar pa so zanjo vedno relativne, povsem podrejene Božjemu »okusu« in v znamenju korenitega uboštva. *S communio sanctorum* pojasnjuje svojo podaritev Cerkvi, pa tudi odnos med potujočo in nebeško Cerkvijo: »Vsi svetniki so tam gori po Jezusovih zaslugah in njegovem trpljenju; toda pri vsem, kar je naredil naš Gospod, so sodelovali, tako da so prav njegova dela urejala in vodila vse njihovo življenje« (prav tam III, 203).

V Veronikinih spisih najdemo veliko svetopi-semskih navedkov, včasih so ti posredni, a vselej natančni; razkriva nam domačnost s svetim besedilom, s katerim se hrani njeno duhovno izkustvo. Poleg tega je treba poudariti, da odločilni trenutki Veronikinega mističnega izkustva niso nikoli

ločeni od odrešilnih dogodkov, ki se obhajajo v bogoslužju, v katerem ima lastno mesto označevanje in poslušanje Božje besede. Sveto pismo torej razsvetljuje, očiščuje in potrjuje Veronikino izkustvo in mu daje cerkveni značaj. Po drugi strani pa prav njena izkušnja, ki je z neobičajno silovitostjo usidrana v Svetem pismu, vodi k bolj poglobljenemu in »duhovnemu« branju svetega besedila in vstopa v skrite globine besedila. Ne le da se izraža z besedami Svetega pisma, ampak živi od njih in te postajajo v njej življenje.

Naša svetnica, na primer, pogosto navaja misel apostola Pavla: »Če je Bog z nami, kdo bo proti nam?« (Rim 8,31; prim. *Dnevnik* I, 714; II, 116.1021; III, 48). V njej postane priličenje temu Pavlovemu besedilu, to njeno veliko zaupanje in globoko veselje, izvršeno dejstvo v njeni osebi: »Moja duša je bila zvezana z božansko voljo in resnično sem se ustalila in se za zmeraj ustavila v Božji volji. Zdelo se mi je, da se ne bom nikoli mogla odtrgati od tega Božjega hotenja in sem se vrnila k sebi prav s temi besedami: nič me ne bo moglo odtrgati

od Božje volje, ne stiske ne kazni ne napori ne preziranje ne skušnjave ne ustvarjenine ne hudi duhovi ne tema niti sama smrt, ker v življenju in smrti hočem vse in v vsem Božjo voljo« (*Dnevnik* IV, 272). Tako imamo tudi gotovost, da smrt ni zadnja beseda, *utrjeni* smo v Božji volji in smo tako resnično v življenju za vedno.

Veronika se še posebej izkaže kot pogumna pričevalka lepote in moči božanske Ljubezni, ki jo privlači, prepaja, vžiga. Prav križana Ljubezen se ji je vtisnila v meso – kakor pri Frančišku Asiškem – z Jezusovimi ranami. »'Nevesta moja,' mi šepeta križani Kristus, 'všeč so mi tvoja spokorna dela, ki jih delaš za tiste, ki so v nemilosti pri meni ...' Potem je odmaknil roko s križa in mi namignil, naj se približam njegovi strani. In znašla sem se v objemu Križanega. Ne morem povedati, kaj sem izkusila v tistem hipu; za vedno bi želela ostati v njegovi presveti strani« (prav tam I, 37). To je tudi podoba njene duhovne poti, njenega notranjega življenja: biti v objemu Križanega in tako biti v Kristusovi ljubezni za druge. Tudi z Devico Marijo je Veronika v globoko zaupljivem odnosu, o katerem pričajo besede, ki jih je nekega dne slišala od Marije in jih posreduje v svojem *Dnevniku*: »Dala sem ti počivati na svojih prsih, da bi se združila z mojo dušo in bi te od nje kot v letu odneslo pred Boga« (IV, 901).

Sv. Veronika Giuliani nas v našem krščanskem življenju vabi, naj rastemo v edinosti z Gospodom, tako da se v popolnem zaupanju prepuščamo njegovi volji, v edinosti s Cerkvijo, Kristusovo nevesto; vabi nas, naj bomo soudeleženi pri trpeči ljubezni Jezusa, križanega za odrešenje vseh grešnikov; vabi nas, naj upiramo pogled v nebesa, ki so cilj našega zemeljskega potovanja, kjer bomo živeli skupaj s toliko brati in sestrami veselje popolnega občestva z Bogom; vabi nas, naj se vsak dan hranimo z Božjo besedo, da ogrejemo svoje srce in usmerimo svoje življenje. Zadnje besede svetnice imamo lahko za povzetek njenega strastnega mističnega izkustva: »Našla sem Ljubezen, Ljubezen se mi je pokazala!« Hvala.

Prevedel br. Miran Špelič OFM

Nasilje ni pot za reševanje konfliktov

V mojem misijonu v Mehiki – v revni predmestni župniji, ki obsega 50 tisoč vernikov, se srečujemo z vsakovrstnimi stiskami. Ena od njih je prav gotovo nasilje. Prepogosto je ravno nasilje po domovih. Na žalost je skoraj normalno, da možje pretepajo žene. Še večja sramota pa je, če žene pretepajo moške, kar se tudi zgodi. Ponoči se pogosto sliši streljanje, kar pomeni, da bomo najbrž spet imeli kakšnega mrtvega ali pa vsaj prestreljenega.

Lahko bi rekli, da Mehičani ne znajo na miren način reševati problemov. To se pozna že, ko se peljemo v koloni po prenapolnjeni cesti, slišimo kletvice, psovke ... Saj je mogoče po drugih deželah podobno, samo da imajo zaprta okna ... Nižji standard pomeni ob vročini odprta okna, tako da si kar neposredno povedo »sočne besede«. Z nasiljem pa se na žalost ne da reševati nasilja.

V župniji, kjer delujemo sestre frančiškanke Marijine misijonarke, poskušamo delovati ravno na tem področju. Želimo ozaveščati, da je pomembna kakovost človeških odnosov. Z nasiljem bom pri drugemu najverjetneje sprožil nasilje. Jezus pa nas vabi naj odpuščamo in celo ljubimo naše sovražnike. To je zelo lahko, dokler nimamo sovražnikov, če nam je pa nekdo ubil sina, postane zadeva še kako resna in težka. Sveti Frančišek je veliko delal na spravi. Zavedal

se je, kako je pomembno, da živimo v miru. Ravno zato je za pozdrav izbral: Mir in dobro.

Sestre skupaj z župnikom se zavedamo, kako pomembno je, da živimo po evangeliju in da Jezus Kristus spremeni naše življenje. Zato imamo v župniji majhne biblične skupine, kjer skupaj premišljujemo Božjo besedo in iz nje izluščimo konkretna dejanja, ki kakor kapljice dežja počasi spreminjajo naše življenje in korak za korakom tudi družbo.

Tudi do oseb s posebnimi potrebami se večina nasilno obnaša, pogosto pa se jih sramuje lastna družina. Na tem področju je potrebno veliko dela, da sprejmejo drugačnost in da telesnih pomanjkljivosti ne razumejo kot božjo kazen, kar je zelo zakoreninjeno v mehiški miselnosti. Bog nas je ustvaril edinstvene in neponovljive. Zakaj se moramo neprestano primerjati in se ne znamo preprosto veseliti drugačnosti? To bi nam pomagalo, da bi dosti bolj živeli v miru in medsebojnem sožitju.

Slike prikazujejo člane biblične skupine, ki se srečujejo na domu in premišljujejo Božjo besedo; Kevina, ki se je rodil s celebralno paralizo in so mu dali samo dve leti življenja – zdaj pa je star že 16 let; ter utrip življenja v mestu.

S. Barbara Čuk FMM

P. Slavko Stermšek OFMConv

Je duhovni asistent KB Piran, član kolegija pokrajinskih duhovnih asistentov Koper, bivši provincial slovenskih minoritov, dolgoletni vzgojitelj novincev v provinci ...

P. Slavko, ni še dolgo tega, kar ste postali duhovni asistent v KB Piran. Kako doživljate svojo službo in kakšna je vaša vloga v bratstvu?

V letu 2010 smo minoriti obhajali 13. redni provincialni kapitelj v našem najstarejšem samostanu sv. Petra in Pavla na Ptujju. Na teh kapitljih navadno pride tudi do premestitev. Predlagan in potrjen sem bil za predstojnika (gvardijana) v drugem našem najstarejšem samostanu sv. Frančiška Asiškega v Piranu. Samostansko skupnost sestavljamo trije bratje. Z menoj sta še redovnika, p. Marjan Vogrin in br. Franc Svetličič. V našem redu je nepisano pravilo, da naj bratstvo FSR vodi vsakokratni gvardijan, čeprav se to ne izvaja dosledno. Po odhodu p. Danila Holca iz Pirana v Sostro pri Ljubljani je KB FSR ostalo brez duhovnega asistenta. Na prošnjo predsednice KB, sestre Marije Potočnik, je samostanski kapitelj predlagal mene.

Službo duhovnega asistenta jemljem kar resno, saj je to edina prava skupina (bratstvo), ki je tesno povezana s samostanskim bratstvom. Nanje se lahko zanesemo, da bodo pomagali pri kateri koli stvari, čeprav člani niso več tako rosno mladi, kot so bili ob »poživitvi« pred 24 leti. Mesečna srečanja in tudi druga srečanja pripravljamo vedno skupaj s predsedniškim svetom. Ta pogovor imamo teden dni pred skupnim srečanjem bratstva. Drugače pa je bratstvo dobro organizirano, tako da z vodenjem nimajo večjih težav. Že nekaj časa pa se

ubadamo z mislijo, kako pomladiti bratstvo, da ne bo tako kot je bilo pred leti, ko so živele še samo tri članice FSR. Upam, da bomo našli pravo rešitev.

Ste tudi pokrajinski duhovni asistent. Katera so tista področja, ki bi jih bilo treba poživiti?

Minoriti imamo v koprski škofiji samo en samostan, in to v Piranu. To pomeni, da nekdo od nas zaseda tudi mesto pokrajinskega duhovnega asistenta. Ta prijetna dolžnost je bila prav tako naložena meni, manjšemu bratu Slavku. Ne bi mogel nič konkretnega povedati glede morebitnih težav na področju pokrajinskega bratstva, saj premalo poznam druga bratstva v koprski škofiji. Veseli me, da so pri bratih frančiškanih v Kopru začeli s pripravo ustanovitve bratstva, tako da bomo lahko z njimi v prihodnje sodelovali in tudi skupaj reševali morebitne težave. Sklepam pa lahko po dosegljivih poročilih, da se v vsakem bratstvu še da kaj storiti in da ni nikjer tako idealno, da bi lahko stali križem rok in mirovali. Področja, ki bi jih naj poživili, pa so verjetno enaka po vsej Sloveniji. Število članov se manjša, ponekod imajo težave z duhovnim vodstvom, saj so duhovniki velikokrat preobremenjeni. Dobro je, da duhovno vodstvo lahko sprejmejo tudi drugi, ki so za to usposobljeni. Za porast števila v bratstvih pa bo potrebno še več agitacije na različnih

Mladi imajo radi Frančiška,
saj tudi danes kaže veselje do vsega,
kar je Bog ustvaril.
Da pa je stanje tako kot je,
lahko pokažemo s prstom tudi nase.
Premalo smo odločni,
nekako zaspani,
zato tudi ni zelenega uspeha.
Več navdušenja bo potrebno
pri tem delu.

srečanjih, raznih zborovanjih in ob podobnih priložnostih. Najboljše pa bo, če bo v domači župniji (samostanu) za to delo še več zavzetosti. Za primer so nam lahko bratstva, ki so s svojo iznajdljivostjo pri tem delu prijetno presenetila. Se pravi, da je zavzeto delo obrodilo lepe sadove.

Kot vzgojitelj novincev ste veliko delali z mladimi. Kako FSR približati mladim, da si bodo upali vstopiti in narediti zaobljube?

Imel sem srečo, da sem bil kot mlad kaplan prisoten pri nastajanju tako imenovane Frančiškove družine v samostanu sv. Viktorina na Ptuj. Vanjo so se včlanile mlade družine, ki so na srečanja prihajale z otroki. Nekaj časa so bili skupaj, nekaj pa ločeno. Tako je nastala skupina Frančiškovih otrok, ki je potem zrastle v Frančiškovo mladino. Če bi to bilo mogoče uresničiti povsod, se mi zdi, da bi bilo najboljše poskrbljeno za polno število bratstev v vseh kategorijah. Ponekod je vprašanje zaobljub res prava težava. Kdo se hoče danes vezati? Če pogledamo, kako danes mladi živijo, nam je vse jasno. Cerkev pa, hvala Bogu, vztraja na tem, da moramo prevzeti v življenju tudi neke odgovornosti, ki ne veljajo le en dan, ampak so časovne. Kljub vsem tem oviram ne smemo obupati. Mladi imajo radi Frančiška, saj tudi danes kaže veselje do vsega, kar je Bog ustvaril. Da pa je stanje tako, kot je,

lahko pokažemo s prstom tudi nase. Premalo smo odločni, nekako zaspani, zato tudi ni zelenega uspeha. Več navdušenja bo potrebno pri tem delu.

Pater, pri srcu vam je glasba. Kakšno mesto ima glasba v Frančiškovem slavljenju Boga in v vašem življenju?

Bogu sem hvaležen za glas, ki mi ga je dal, da lahko s petjem slavim Gospoda. Frančišek mi je bil vedno najbolj všeč prav v tem, kako je znal s pesmijo izraziti čustva. Pa naj bo to veselje ali žalost. Prav nič se ne čudim, da mladi tako radi prepevajo pesmi z njegovimi besedili. In tudi to, koliko je teh pesmi na svetu. Teh pesmi pa ne pojejo samo mladi, tudi starejšim so lepe. Se pravi, da so večno mlade. Tako, kot je večno mlad tudi Frančišek. Brez Frančiška bi bil svet siromašen.

Še beseda ali dve bralcem Brata Frančiška ...

Revija Brat Frančišek nas povezuje in seznanja z dogodki doma in po svetu. Poučuje nas. Po Frančišku in Klari pa tudi oblikuje in evangelijsko nagovarja, da smo vsi otroci enega Očeta ter bratje in sestre med seboj. Radi jo berimo!

Iz Pirana vam želimo vse lepo in vas s Frančiškom pozdravljamo: Mir in dobro!

Dragi p. Slavko! Da bi še naprej vse, posebno pa mlade, navduševali za svetega Frančiška, vam želimo in se vam zahvaljujemo za to, da ste z nami delili delček vašega življenja.

Pogovor pripravila
Mateja in Metod Trajbarič FSR

Frančišek mi je bil vedno
najbolj všeč prav v tem,
kako je znal s pesmijo izraziti čustva.
Pa naj bo to veselje ali žalost ...
Teh pesmi pa ne pojejo samo mladi,
tudi starejšim so lepe.
Se pravi, da so večno mlade.
Tako, kot je večno mlad tudi Frančišek.
Brez Frančiška bi bil svet siromašen.

Jubilejno Klarino leto

Pozdravljena, Asiški cvet,
slavi te, Klara, širni svet,
saj jubilej tvoj s hvalnico
zdaj radostno obhajamo.

Minilo osemsto je let,
kar zapustila ti si svet,
v samotni samostan odšla,
da bi bila le Božja vsa.

Ob tabernaklju, uboga, si
prečula dneve in noči;
prosila dobrega Boga,
naj milosti ljudem vsem dá.

Privabil mnogo je deklet
ljubezni tvoje žar in zgled.
S teboj bile so hvalnica
in slava, čast Najvišjega.

Častimo Večnega še mi
in Ga prosimo milosti:
na Klarino priprošnja daj
nam priti vsem v nebeški raj.

Daljšo poročilo o praznovanju 800-letnice Reda ubogih sester sv. Klare bo objavljeno v naslednji številki.

Marija angelska

V zlatih žarkih je Kraljica,
ki je angelov Gospa;
v rajskem vrtu Bogu vdana,
najčistejša Roža je bila.

Mati Božja je postala,
Mati Sina, Jezusa;
za vse, kar greh ubija,
izprosi odpuščanje, mir Boga.

Na koščku raja, kjer domuje,
tam Francišek je živel;
z brati, s sestrami Boga je ljubil,
vesel ubožec na Njenem srcu je slonel.

Vrtnice, cvetovi rasli so, cveteli
na zemlji njegovega srca;
iz njih lepoto, ljubezen in svetost
je zajela Klara, zala asiška deklica.

Bogu hvala, za stoletja
zaprašenih revnih, rjavih »kut«;
V njih vsak dan, z nami veseli so obrazi,
po njih,
v naših dušah »sveti porcijunkulski odpust«.

Klarino ogledalo

Na cvetno nedeljo
prihajam v hišo tvojih
sester, sveta Klara,
v svetišče Visoke pesmi,
ki diši po oljčni veji
in kadilu,
da se zazrem v Gospodovo obličje,
ki biva v tebi.

V Božjem srcu objemaš
v temi zapuščeno dušo,
v koščku angelskega kruha
si sladkost v moji bedi.
Si živi kamen,
iz katerega Francišek
zida živo Cerkev.
Si materin objem,
ki me varuje pred maliki.
Si golobica Svetega Duha,
ki plete gnezdo v moji duši.
Si Materina luč
učlovečene Besede,
ki prižiga mojo oljenko.

Hoditi želim s teboj
iz Nazareta, Betlehema,
Galileje in Betanije,
z gore Tabor
v Jeruzalem,
ko Cerkev obhaja veliki teden
Gospodovega trpljenja,
da v sebi gledam
zrcalo Gospodovega obličja,
ogledalo blaženega ubožstva,
svete ponižnosti
in neizrekljive Ljubezni
na mučilu križa.

Stanka Mihelič

Darovi za junij in julij 2011 za revijo Brat Francišek

Dragi bratje in sestre!

Zdaj nas pa že kar malo skrbi, da smo se vam s čim zamerili, ko je bilo pa darov tako malo. No, so bili pa tisti toliko bolj velikodušni. Naj vas ponovno spomnim, da naša revija »živi« izključno od vaših darov. Upamo, da nam zaradi pomanjkanja ne bo treba krčiti obsega ali delati drugih kompromisov, ki bi ogrozili našega »papirnatega bratca«. Svoje prispevke lahko nakažete na transakcijski račun, naveden v kolofonu; če nam sporočite, vam pošljemo položnico, lahko pa prispevke oddate tudi osebno. Že vnaprej najlepša hvala!

- Vida Podgorelec - 170 €
- Majda Mlinarič - 30 €
- Pavla Demšar - 25 €
- Julijana Zalokar - 20 €
- Vincencij Rotar - 20 €
- Zdenka Brglez - 15 €
- Matilda Cerar - 15 €
- Fanika Kramer - 10 €
- Marija Jesenovc - 10 €

Duhovna obnova KB Mladi rod

Od 5. do 7. avgusta 2011 smo pod vodstvom našega duhovnega asistenta p. Marija Osredkarja imeli bratje in sestre KB Mladi rod duhovne vaje na Pohorju. Dominikov dom, ki leži globoko med pohorskim gozdovi, nam je nudil varno in udobno zavetje. Zbralo se nas je 19, od tega je bilo 9 otrok.

P. Mari je pripravil razmišljanja na temo o odpuščanju. Prebrali smo celo vrsto odlomkov

dišeč čaj. Kako nam je teknila juha, skuhana iz pravkar nabranih gob!

Medtem so naši otroci v gozdu gradili hišico, ki je kasneje, v nedeljo, nudila zavetje samemu Jezusu. Uporabili so les in veje, ki so jih tam našli. Frančišek jih je bil gotovo vesel, tako kot so razveselili nas starše. Pri gradnji so sodelovali vsi, od gimnazijke pa do še ne 4-letnega fantiča. Posebno doživetje so bile svete maše v gozdu, ob oltarju, ki so ga našli, pripravili in okrasili otroci. Nedeljska maša pa je bila sploh nekaj posebnega, saj je vsak od nas prispeval delček sebe. In v takšni cerkvi naš pater ni še nikoli maševal!

Koliko veselja nam je prinesel tudi »brat ogenj«, ob katerem so si otroci celo spekli kruh!

Bogu hvala za čudovit konec tedna, ki smo ga preživeli skupaj. Povezanost med nami se je utrdila in poglobila in Bog daj, da bi to ohranili tudi med letom. Obljubili smo si, da bomo ob letu osorej ponovili takšno druženje. Upamo, da bomo takrat skupaj tudi s tistimi brati in sestrami, ki letos niso mogli priti.

Mateja in Metod Trajbarič FSR

iz Sv. pisma, ki govore o odpuščanju. Čeprav bi, človeško gledano, morali kristjani propasti, ker ne »zmagujemo«, ampak odpuščamo, nas ravno to vodi v zmago, saj ne-odpustiti dejansko pomeni smrt. Odpuščanje drugemu meni omogoča preživetje. »Kdor hoče svoje življenje izgubiti, ga bo našel.« Odpuščanje vedno nekaj »stane«, saj dajemo od sebe. Odpusti lahko le tisti, ki je tako močan, da se odpove samemu sebi. To pa zmoremo le v moči Jezusa Kristusa.

Ostali odrasli smo poskrbeli za telesne potrebe vseh. V prijateljskem vzdušju smo vsi skupaj pripravljali obroke, iskali gobe in nabirali zdravilna zelišča, iz katerih smo kuhali omamno

25 LET DUHA ASSISIJA

SOBOTA 22. oktobra 2011

Pri bratih kapucinih v Vipavskem križu

- 11.30 Zbiranje na Cesti (pri rampi)
- 12.00 Angel Gospodov na Cesti in romanje v Vipavski Križ.
- 12.45 Pričevanje: Janez Šamperl, Robert Bahčič, Stane Bešter.
- 14.00 Molitev v cerkvi
- 14.30 Kruh in voda
- 15.30 Delavnice
 1. delavnica: otroci so posebej v delavnici.
 2. delavnica: glasbena animacija
 3. delavnica: likovna delavnica
 4. delavnica: adoracija
- 17.00 sveta maša in sklep

Poskrbljeno bo za otroke,
ki pridejo s starši.

Vabi Franciškovska konferenca

Nagradna številčnica

Poiščite besedi, ki ju zahtevata opisa, in njune črke pripišite k številkam. Črke nato po vrsti prenesite v lik. Ob pravilni rešitvi boste v vodoravnih vrstah prebrali arabski pregovor, ki je v povezavi z dobrotelstvom.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 = pecivo podkvaste oblike, navadno iz piškotnega testa in z nadevom,
10 11 12 13 14 = najbolj obiskano mesto v Črnogorskem primorju, ki ga je leta 1979 hudo prizadel potres.

sestavila: ga. Frančiška Pavlič

10	2	3	5	8	12
14	4	7	4	2	13
8	9	11	1	2	9
8	12	14	10	6	12
8	4	14	4	8	12
2	10	1	2		

Pravilna rešitev iz prejšnje številke se glasi:
»VSE MINE – RAZEN DOBREGA DELA, KI SI GA STORIL.«
Na uredništvo je prispelo 18 pravilnih odgovorov.
Hvala vam za vaš trud!

Izžrebani so bili naslednji nagrajenci:
1. nagrada: Zalka Strah, Mirna;
2. nagrada: Luka Srdar, Ljubljana – Fužine;
3. nagrada: Alojzija Munda, Maribor.
Čestitamo!

Drugim pa v prihodnje več sreče – in obilo užitka pri reševanju!

Rešitve pošljite na uredništvo Brata Frančiška (Küzmičeva 6, 1000 Ljubljana), do 9. oktobra 2011. Tokratne nagrade so:

1. nagrada: Christian Gostečnik, Neprodirna skrivnost intime;
2. nagrada: Aco Jerant, Umbrijski biser 2;
3. nagrada: 3 kompleti razglednic Sončna pesem.

Okoljska pravičnost

Odziv na okoljsko krizo in socialno nepravičnost

Nova etika globaliziranega sveta

Kakšen je svet, v katerem živimo? Odkar je živel sv. Frančišek, ki nam je navdih za spoprijemanje s sodobno okoljsko problematiko, se je vsekakor zelo spremenil. V času sv. Frančiška so ljudje živeli v majhnih, zaprtih in pretežno vaških skupnostih. Potovanja in komunikacija so bili zelo naporni in dolgotrajni, trgovina in druge sodobne gospodarske strukture so se šele začele razvijati, prebivalstva je bilo malo, večina ljudi pa se je ukvarjala s poljedelstvom in živinorejo. Oblikovanje nacionalnih držav se ni še niti začelo. Frančišek in njegovi somišljeniki si niso mogli niti predstavljati zapletenosti sveta, v katerem živimo danes, prav tako pa tudi ne spremljajočih problemov. Zato moramo danes dobro razumeti svet, v katerem živimo, da bi lahko vanj učinkovito vpeljali vrednote in načela svetega Frančiška.

Vedno več je govora o svetu, ki je vpet v proces nastajanja globalne vasi. Hkrati je v ta proces vpetih tudi veliko globalizacijskih teženj, med njimi:

- razvejana komunikacija omogoča ljudem na različnih delih sveta, da sledijo aktualnim dogodkom in ohranjajo stik med sabo;
- obstoj globalnih gospodarskih ustanov, kot so Svetovna banka, Mednarodni denarni sklad in Svetovna trgovinska organizacija, poudarja naraščajoče povezovanje svetovnega gospodarstva;
- vedno večje poudarjanje človeške odgovornosti za pojav toplogrednih plinov in podnebnih sprememb dokazuje, da se ljudje zavedamo, da si delimo eno atmosfero in da človeška dejanja na enem delu sveta vplivajo na življenje na celotnem planetu;
- potovanja in intenzivne migracije so premaknile marsikatero kulturno in geografsko mejo ter povzročili prepletanje ljudi in kultur;
- delovanje Združenih narodov in drugih mednarodnih igralcev dokazuje vedno večje zanimanje za strukture, ki bodo reševale probleme na mednarodni ravni.

Zaradi teh naraščajočih in vedno močnejših globalizacijskih teženj različni ljudje in številne organizacije pozivajo k drugačni etiki, s katero bi reševali novi položaj. Tako Peter Singer v svoji knjigi *En svet: etika globalizacije* poziva k izoblikovanju temeljev svetovne skupnosti, ki bi delovala kot eno, in h krepitvi institucij svetovnega odločanja, ki naj bi postale bolj odgovorne ljudem, na katere vplivajo. Veliko vplivnih avtorjev poudarja trajnostno etiko, ki je osnovana na treh temeljih: varstvu

okolja, gospodarskem razvoju in socialni enakosti. Hkrati veliko kritikov opozarja, da se pojem trajnosti v modernem svetu pogosto uporablja v propagandne namene in ne kot vodilo posameznikovih dejanj. V knjigi *Skrb za stvarstvo: frančiškanska duhovnost Zemlje* avtorji predlagajo družinsko ali sorodstveno etiko, ki naj bi temeljila na solidarnosti do stvarstva. Ta pristop izhaja iz Frančiškovega odnosa do Boga in stvarstva ter ponuja Cerкви in družbi nov vzorec za življenje na Zemlji. Zadnji dokument VI. mednarodne konferen-

ce o etiki in okoljski politiki, ki jo je organizirala fundacija Lanza iz Padove, predlaga previdnostne ukrepe v odnosu do podnebnih sprememb. Za ustrezen pristop do globalnih podnebnih sprememb mora mednarodna skupnost ustrezno sodelovati tako na znanstveni in tehnološki kot tudi na politični in gospodarski ravni, da lahko pravilno ovrednoti in predstavi sedanjo okoljsko krizo širši javnosti.

Vsi ti avtorji priznavajo in poudarjajo soodvisnost ljudi in narodov sveta. V ta namen so bratje, vključeni v Komisijo za pravičnost, mir

in ohranjanje stvarstva, okoljsko pravičnost izbrali za osnovno podlago svojega delovanja v naslednjih šestih letih. To vključuje dve ključni razsežnosti: zagotavljanje dostojanstva vseh ljudi sveta z obrambo njihovih človekovih pravic ter boljše skrbeti za dobrobit celotnega stvarstva ob izjemni okoljski krizi, s katero se spoprijemamo. Vedno bolj se namreč zavedamo, da je okoljska kriza posledica človekovega delovanja in da se bomo v procesu kmalu približali točki, kjer vrnitev v prejšnje stanje ne bo več mogoča.

Okoljska pravičnost

Izraz okoljska pravičnost povezuje pojma ekologije in družbene pravičnosti. Poudarja močno povezanost med ekološkimi vprašanji, vprašanjem pravičnosti ter vprašanjem miru in obrambe pravic posameznika. Kliče po pravičnem obravnavanju vseh ras, kultur, dohodkovnih razredov in ravni izobrazbe v zvezi z razvojem in uveljavljanjem okoljskih

zakonov, predpisov in politik. Pravično obravnavanje pomeni, da nihče ne sme biti prisiljen prenašati nesorazmeren delež izpostavljenosti negativnim učinkom onesnaževanja in drugih okoljskih nevarnosti zaradi pomanjkanja politične ali gospodarske moči. Svetovni »napad« na okolje je v resnici postal napad na revne in oblika okoljskega rasizma. Ti so prisiljeni zapustiti svoje domove in zemljišča v mnogih delih sveta, ne le zaradi tradicionalnih

razlogov, kot so vojne in nasilje, temveč vse pogostejše tudi zaradi okoljskih vzrokov, kot so suše, poplave, dezertifikacija, izginjanje vrst itd. Te ljudi v sodobnih strokovnih besedilih imenujemo okoljski begunci.

Kakovost življenja ljudi je povezana s kakovostjo okolja. Brez zdravih in trajnostnih ekosistemov se bo kakovost življenja vseh bitij nezadržno slabšala. Tako se zdi edino logično, da pospeševanje človekovega dostojanstva hkrati pomeni tudi pospeševanje zdravih ekosistemov. Potrebno je znova premisliti in spremeniti naše dosedanje gospodarske modele in potrošniško miselnost, ki so vodilni vzroki za izgubo biološke raznovrstnosti in podnebne spremembe. Mednarodno združenje za razvoj in solidarnost (CIDSE), mreža šestnajstih katoliških razvojnih agencij,

opozarja, da so podnebne spremembe v prvi vrsti stvar globalne pravičnosti in enakosti in ne le okoljsko vprašanje. Podnebne spremembe, ki jih v veliki meri povzročata človek, namreč najbolj prizadenejo revne ljudi, živče v državah v razvoju. Ti občutijo največje posledice globalnih sprememb, za katere so ponavadi najmanj odgovorni. Ti učinki vključujejo različne naravne katastrofe, pomanjkanje hrane, neustrezen dostop do pitne vode in povečano tveganje za zdravje. CIDSE poziva k hitrim in učinkovitim ukrepom za obvladovanje podnebnih sprememb, pri čemer naj se upošteva posebna odgovornost razvitih držav zaradi

njihove predhodne nenadzorovane porabe naravnih virov. Te naj bi pomagale v iskanju trajnostne rešitve in zagotovile, da države v razvoju uberejo razvojno pot, ki ne bo izzvala dodatnih podnebnih sprememb.

Tudi v Cerkvi se je povečala zavest o okoljskih vprašanjih. Po drugem vatikanskem koncilu se je kot glavni cilj v zvezi s sodelovanjem Cerkve na mednarodnem prizorišču poudarjala socialna pravičnost. Ta je ostala v ospredju do pontifikata Janeza Pavla II. Janez Pavel II. je svojo vse večjo zaskrbljenost v zvezi z okoljskimi vprašanji združil v sporočilu ob dnevu miru leta 1990, ki je nosilo podnaslov Mir z Bogom stvarnikom, mir z vsem stvarstvom. To sporočilo je nakazalo prebujanje katoliške Cerkve glede nevarnosti

okoljske krize za vse oblike življenja. V letu 2001 je papež Janez Pavel II. razširil to razmišljanje in pozval vse ljudi k »okoljskemu spreobrnjenju« kot povečani skrbi za okoljska vprašanja. Ljudje naj bi tako kritično pogledali svoj življenj-

mora človeštvo poslušati glas Zemlje, saj v nasprotnem primeru tvega uničenje lastnega obstoja.

Prevod in priredba:
Zdenka Pišek

Napovednik dogodkov

SEPTEMBER 2011

3. september **Piran:** Volilni kapitelj FO in FRAME

OKTOBER 2011

1. oktober Narodno srečanje odgovornih za vzgojo, predsednikov in duhovnih asistentov FSR
20. – 23. oktober **Assisi:** Romanje postulantom, novincev in vzgojiteljev FSR
22. oktober **Vipavski križ:** Srečanje Duh Assisija – 25-letnica

NOVEMBER 2011

2. – 6. november **Assisi:** Romanje odraslih in družin s kapucini
4. – 6. november **Kančevci:** duhovne vaje za sestre in brate FSR
18. – 20. november **Kančevci:** Pevski konec tedna

Tomaž Čelanski

Življenje svetega Franciška 35

TRETJI DEL

Začenja se tretji del: o kanonizaciji našega blaženega očeta Franciška in o njegovih čudežih

119. Preslavni oče Frančišek je v dvajsetem letu od svojega spreobrnjenja povezal srečni začetek s še srečnejšim koncem in presrečno izročil duha nebesom, kjer je bil s slavo in častjo ovenčan. Dodeljen mu je bil prostor sredi ognjenih kamnov, da služi pred prestolom božanstva in se trudi učinkovito urejati skrbi njih, ki jih je zapustil na zemlji. Resnično, kaj bi mu bilo mogoče odreči, ko je iz vanj vtisnjenih znamenj razvidna podoba njega, ki je enak Očetu, sedi v višavah na desnici veličastva kot sijaj Očetove slave in podoba Božjega bistva ter očiščuje od grehov? Kako bi ne bil uslišan on, ki je bil priličen smrti Jezusa Kristusa kot družabnik njegove smrti in kaže svete rane na rokah, nogah in strani? Gotovo razveseljuje ves svet, ki se razcveta v novem veselju, in vsem

nudi dobrine resničnega rešenja. Svet prežarja z nadvse sijajno lučjo čudežev in ves zemeljski krog razsvetljuje z bleskom prave zvezde.

Nekoč je svet žaloval, ker je bil oropan njegove navzočnosti; ob njegovem odhodu se mu je zdelo, da ga je zajelo nekakšno brezno temin. Zdaj pa je kot opoldne po vzhodu nove luči razsvetljen s sijajnejšimi žarki in čuti, da ga je vsa tema zapustila. Hvala Bogu, da so prenehale vse njegove tožbe, ko se vsak dan povsod z novim veseljem obilno kopičijo šopki svetih kreposti.

Prihajajo z vzhoda in zahoda, prihajajo z juga in severa tisti, ki jih je dvignila njegova podpora, in tako to potrjujejo s pričevanjem za resnico.

Ko je torej še živel v mesu, ni kot veliki ljubitelj nebeških reči hotel sprejeti nobene lastnine na tem svetu, da bi polneje in bolj veselo lahko imel vesoljno dobrino. On, ki ni hotel biti samo košček, je postal celovit in je čas zamenjal za večnost. Povsod vsem pomaga, povsod vsem stoji ob strani. Kot resnični ljubitelj edinosti ne trpi zaradi razdeljenosti.

120. Ko je še živel med grešniki, je prehodil vse svet in mu oznanjal. Ko zdaj kraljuje z angeli na višavah, kot glasnik najvišjega kralja leti lažje od misli in vsem ljudstvom nudi slavne dobrine. Zato ga časti vesoljni zbor ljudstev, ga proslavlja, slavi in hvali. Resnično so tako vsi deležni skupnega dobrega.

Kdo bi zmožel vse naštetih, kdo povedati, kolikšne čudeže Gospod blagovoli povsod delati po njem? Koliko čudežev je Frančišek izprosil samo v Franciji, kjer prihajajo francoski

kralj in kraljica ter vsi velikaši poljubljat in počastit vzglavnik, ki ga je sveti Frančišek uporabljal v bolezni? Tam tudi modrijani sveta in nadvse izobraženi možje, katerih neizmerno množico Pariz že od zdavnaj poraja, da jih je več kot kjerkoli na svetu, tam tudi ti neukega Frančiška, prijatelja resnične preproščine in vse iskrenosti, ponižno in pobožno molijo, občudujejo in častijo. Zares Frančišku pristaja to ime, saj je imel v prsih bolj odkrito* in plemenito srce kot kdor koli.

Tisti, ki so izkusili njegovo velikodušnost, vedo, kako svoboden, kako odkrit je bil do vseh, kako neomajen in neustrašen pred vsemi, s kakšno močjo in s kakšno gorečnostjo duha je poteptal vse posvetno.

Kaj bi govoril o drugih delih sveta, kjer ob njegovih krpah odstopijo slabosti, zbežijo bolezni in je zgolj s klicanjem njegovega imena velika množica mož in žena osvobojena iz hudih težav?

121. Tudi pri njegovem grobu se nenehno godijo vedno novi čudeži, in ko se množijo prošnje, ljudje na tem kraju dosežejo veličastne dobrine za dušo in telo. Slepim se povrne vid, gluhim se popravi sluh, hromim je vrnjen korak, nemi govori, putični poskoči, gobavi je očiščen, oteklemu popusti zabuhlost. Tisti, ki trpijo nadloge raznoraznih bolezni, dosežejo zeleno ozdravljenje. Mrtvo telo tako zdravi živa telesa, kakor je živo prebujalo mrtve duše.

Za to je slišal in to razumel rimski papež, najvišji duhovnik, voditelj kristjanov, gospodar sveta, pastir Cerkve, Gospodov maziljenec, Kristusov namestnik. Razveselil se je in vzradoval, poskočil od veselja in radosti, ko je videl, da se v njegovih časih božja Cerkve prenavlja z novimi skrivnostmi, a starodavnimi čudeži, in to po njegovem sinu, ki ga je nosil v svojem svetem telesu, hranil v naročju, dojl z Besedo

in vzgajal s hrano odrešenja. Slišali so tudi drugi varuhi Cerkve, pastirji čred, branilci vere, ženinovi prijatelji, njegovi pribočniki, tečaji sveta, častitljivi kardinali. Zahvaljujejo se skupaj s Cerkvijo, veselijo se s papežem, sla-

vijo Odrešenika, ki je v najvišji in neizrekljivi modrosti, v najvišji in nedoumljivi milosti, v najvišji in neprecenljivi dobroti izbral, kar je v svetu nespametno in brez časti, da bi tako k sebi pritegnil, kar je močno.

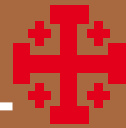
Slišal in zaploskal je ves zemeljski krog in vesoljni krščanski svet prekipeva od veselja, ko ga preplavlja sveta tolažba.

122. Toda iznenada pride do preobrata in v svetu izbruhnejo upori. Blaženi mir je v hipu ogrožen. Vžgana bakla zavisti začne cefrati Cerkev z notranjo in zunanjo vojno. Rimljani, ta uporniški in podivjani človeški rod, kot po navadi napadejo sosedo in drzno stegnejo roke po svetih rečeh. Izvrstni papež Gregorij se je trudil, da bi omejil nastalo hudobijo, ukrotil podivjanost, umiril naval in kot varen Kristusov stolp obranil Cerkev. Mnogo nevarnosti se je zgrnilo, umori so bili vse pogostejši in še drugod po svetu se je dvignila glava grešnikov proti Bogu.

Kaj torej zdaj? Izkušeno je premeril prihodnost, pretehtal sedanje razmere in pred uporniki zapustil Rim, da bi ves svet osvobodil in obranil pred upori. Zato je prišel v mesto Rieti, kjer je bil častno sprejet, kakor se spodobi; od tam je šel dalje v Spoleto, kjer so ga vsi zelo spoštljivo počastili. Ko je tam bival nekaj dni in se poučil o stanju Cerkve, je v spremstvu častitljivih kardinalov blagohotno obiskal Kristusove dekline, mrtve za svet in pokopane. Njihovo sveto življenje, najvišje uboštvo in slavne uredbe so njega in spremstvo ganile do solza, spodbudile k preziru do posvetnosti in vžgale za samsko življenje. O ljubka ponižnost, ki hraniš in gojiš vse milosti! Vladar vsega sveta, naslednik prvaka apostolov obišče ubožice, pristopi k zavrženim in ponižnim jetnicam. Ta visoki obisk je bil sicer povsem upravičen, vendar ta nenavadna ponižnost ni imela nobenega zgleda! Kaj takega se ni zgodilo v mnogih prejšnjih vekovih!

Prevedel br. Miran Špelič OFM

* Besedna igra z njegovim imenom: Franciscus – francum cor / Frančišek – odkrito srce.

Arhitekt svete dežele Antonio Barluzzi

4. del

Med poletjem leta 1958 je bil Barluzzi več mesecev pri svoji sestri Theresa na Via Cavour blizu rimskega koloseja. Ne glede na vreme se je udeleževal jutranjih maš. Končno se je preselil v frančiškanski samostan, ki je za brate frančiškane iz Svete dežele služil tudi kot pisarna v Rimu. Barluzzi je delal v svoji sobi in se udeleževal njihovih maš.

14. decembra 1960 je Antonio Barluzzi umrl. En mesec po Barluzzijevi smrti je kustos p. Polidori vodil svečano spominsko mašo za

Antonia v baziliki Getsemani, kjer je 35 let prej Barluzzi prejel papeževo medaljo. Vodil je procesijo, ki se je udeležilo sto frančiškanskih bratov. Sprevod se je vil po ozkih ulicah Jeruzalema, čez dolino Kidron do bazilike, ki je bila polna diplomatov, vladnih uslužbencev, duhovnikov, redovnikov in redovnic ter številnih drugih, pripadnikov različnih verskih skupnosti. Vsi, tudi sirotni otroci, so spoštljivo poslušali patra kustosa, ki je govoril o Barluzzijevem pol stoletja trajajočem garaškem umetniškem delu v Odršenikovi deželi. Od križarskih časov dalje ni še nihče pustil tako globoke in ljubezni polne sledi na obrazu Palestine, kot je to storil Barluzzi.

Bazilika v vrtu Getsemani (*Cerkev vseh narodov, imenovana tudi Bazilika trpljenja*)

Paula Towersa je pritegnil odstavek v knjigi H. V. Mortona Po mojstrovih stopinjah (In the steps of the Master, 1962). V aprilu leta 1962 je Morton napisal uvod v knjigo:

»Ko sem potoval po mejnem pasu, ki loči dve deželi, sem bil presenečen nad novimi cerkvami, ki zdaj obeležujejo skoraj vsako svetišče, ki je pod varstvom frančiškanov. Ko sem pisal to knjigo, je bila veličastna arhitekturna stvaritev šele na začetku, zdaj pa je skoraj končana. Cerkve so delo predanega moža Antonia Barluzzija, ki je umrl leta 1960. Znamenite in nenavadne so v svoji izvirnosti in ničesar ne dolgujejo nobenemu arhitekturnemu slogu ali izročilu, so le pobožna stvaritev njihovega ustvarjalca. Vsa Barluzzijeva svetišča želijo izžarevati čustvene odgovore na zgodbe Svetega pisma, evangelijev.

Na primer veličastna, mračna in žalostna arhitekturna bazilika v Getsemaniju in na drugi strani cerkev na pastirskih poljanah v Betlehemu, ki je polna veselja in božičnega hvalospeva. Enak kontrast lahko vidimo v cerkvi obiskovanja v Ain Karem in v baziliki na gori Tabor. Barluzzija bodo v prihodnjih letih spoznali za genija in čudno je, da je tako malo napisanega o njegovem delu in življenju.

Leta 1958 je Barluzzi izvedel, da so zavrnili njegov načrt za baziliko v Nazaretu Tisti večer, ko je izvedel slabo novico, ga je zadela srčna kap, ki je nato povzročila otrplost možganov in pljučni emfizem. Zelo bolanega Antonia so namestili v sobo stavbe, ki jo je imela na takrat na razpolago pooblaščenca delegacija Svete dežele. Nekaj tednov pred smrtjo leta 1960

sem ga obiskal v prostorih delegacije. Doživel sem bolečo izkušnjo. Veličastnega starega gospoda, visoke rasti, vitkega moža s sivimi lasmi je trpljenje spremenilo v umirajočega svetnika kot na podobi El Greca ali Ribere. Arhitekt je izgubil spomin in oslepel. Pogovor z njim ni bil mogoč in lahko sem le stal pred vznोजem postelje ter se spominjal vseh lepot,

ki jih je dal Sveti deželi. Spraševal sem se, zakaj se mora življenje vdanega kristjana končati na tako mučeniški način? Kmalu po mojem obisku mi je pisal neki frančiškan, da je A. Barluzzi 14. decembra 1960 umrl.

Po besedilu v angleščini priredila Mojca Arh Kos
se nadaljuje

Darovi za Sveto deželo

15. 6. 2011 do 31. 7. 2011

- 800 € Magdalena Knez;
- 400 € Janja Primožič;
- 200 € Tatjana Kobi;
- 120 € Venčeslav Filipič;
- 100 € Jurij Slamnik;
- 70 € Nada Souidi;
- 50 € Nikolaja Beravs, Slavka Božič,
Vlasta Globelnik, Dragica
Medvešček;
- 30 € Frelih;
- 20 € Franc Grad, Kravos, Ivanka
Lipar, Janez Mohorič, Terezija
Murovec, Ivan Napred, NN,
Štefanja Petrovčič, Stanislav
Stanič, Cecilija Suhadolnik,
Anton Verček, Alojzija Vrabič;
- 15 € Frančiška Nastran, Vidmar;
- 10 € Marija Tavčar, Anton Zulič;
- 5 € Bednar, Vili Zupančič

Bog povrni!

Uredila: Tatjana

Malo drugačno romanje po Armeniji in Gruziji od 22. do 30. maja 2011

Drugi del

4. dan: ARMENIJA, PRIHAJAMO! KAJ JE HAČKAR IN KAJ JE GAVIT?

Po zgodnjem zajtrku smo se odpeljali proti Armeniji. Čez mejo smo šli peš, vsak s svojim kovčkom. Poslikali so nas in kopirali naše potne liste, za vizo pa smo morali izpolniti obrazce z veliko podatki. Na drugi strani nas je čakal avtobus in Marina, armenska vodnica, ki nas je pozdravila z »barev« (Živio).

Pomaknili smo uro za 1 uro naprej in najprej slišali nekaj podatkov o Armeniji, armenskem denarju, ki se imenuje dram (1 EUR = pribl. 550 dramov) in o Armencih, ki od nekdaj živijo na prepihu med štirimi civilizacijami – anatolsko na zahodu, arabsko na jugu, iransko na vzhodu in rusko na severu. So trdoživo in samobitno ljudstvo, preživeli so vse apokalipse in ohranili lastno identiteto, kulturo, pisavo, vero in jezik.

Odmaknjeni so od sveta, vendar raztreseni povsod po svetu. Svojo deželo imenujejo Haya- stan, kar pomeni dežela Haika, ki naj bi bil pra-

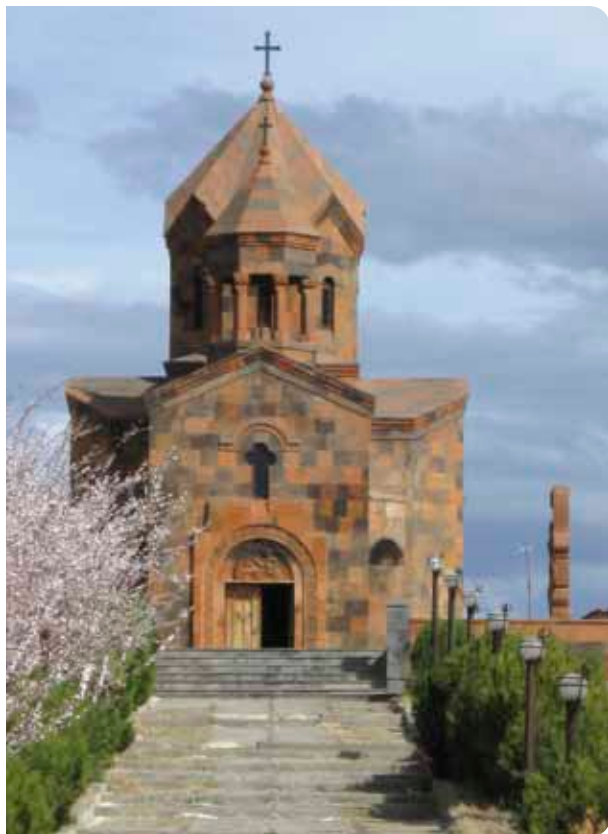
pravnik Noeta. Haik naj bi bil lep in kodrolas, imel je 300 sinov in s svojo družino se je naselil v okolici Ararata. Prvi so poimenovali znamenja živalskega kroga in v mestu Metsamor je ohranjen 4800 let star kamnit observatorij za opazovanje zvezd.

Znani Armenci so Arthur Mikojan, oče letala MIG, skladatelj Aram Hačaturjan, armenske korenine imajo tudi pevka Cher, šahist Gari Kasparov, voznik formule 1 Alain Prost, Charles Aznavour, igralec Mike Connors in baje celo Lady Di. Imajo zelo močno izseljenstvo.

Mejna reka je Debet in po njeni soteski smo se pripeljali do mesta Alaverdi, kjer smo si ogledali znameniti samostan Haghpat iz 10. stoletja, ki je pod zaščito Unesca. V kompleksu je več cerkva, glavna in najstarejša je posvečena sv. Križu. Zraven je knjižnica oz. *skriptorij*, kjer so menihi prevajali in prepisovali knjige. Haghpat je bil cerkveno in kulturno središče. Tu smo videli tudi enega najlepših *hačkarjev* iz leta 1273.

Hačkar je kamnit križ. Je zelo značilen za Armenijo. Pojavil se je v 9. stoletju. Vzroki za postavitve so bili zelo različni: zahvala Bogu, odvrčanje nesreč, obeleževanje vojaških uspehov, gradnja cerkve, kot nagrobnik, neuslišana ljubezen

... Večina hačkarjev stoji samostojno, lahko pa so tudi vzdani v stene. V ozadju so največkrat izklesane rozete, geometrijski vzorci, listi, grozdje ipd. Ohranjenih je pribl. 40.000 hačkarjev.

Legenda pravi, da sta oče in sin zidala samostan Sanahin in se sprla. Sin je hotel zgraditi lepšega in večjega. Ko je oče prišel pogledat, je videl da je samostan ogromen, zato ga je imenoval Haghpat, kar pomeni ogromen zid. Dve cerkvi (sv. Križ in sv. Gregor) imata gavit, narteks. To je predprostor oz. preddverje cerkve. Večina gavitov ima 4 podporne stebre (4 evangelisti). Zgradili so jih za ljudi, ki niso bili krščeni in niso smeli stopiti v cerkev. So pa želeli prisostvovati obredom, zato so zgradili ta pokrit prostor. V gavitu so pokopavali duhovnike ter plemiče in njihove družine.

Cerkev je zelo preprosta, ponavadi brez poslikave, prostor za oltar je dvignjen, tudi do 2 m visoko. Ljudje stojijo spodaj. Ni ikon, so pa slike. Kot nadomestilo za ikonostas je zavesa. Največ cerkva je sezidanih iz kamna tufa, ki je lahek, lahko se obdeluje in je dober izolator.

Armenska cerkev je apostolska ali gregorijanska cerkev. Po legendi naj bi Jezusova apostola Jernej in Tadej prinesla krščanstvo v Armenijo. Gregorijanska se imenuje po Gregorju Razsvetljevalcu oz. Illuminatorju, ki naj bi leta 301 takratnega kralja Trdata III. spreobrnil v krščanstvo. Poglavar armenske cerkve je *katolikos*.

Pozabila sem, kako se reče *dober tek* po armensko, smo pa jedli zelo dobro kosilo v mestu Alaverdi, znanem po rudniku bakra. Dva muzikanta sta nam igrala med kosilom, največ ruske pesmi, pa tudi armenske. Po kosilu smo si ogledali tudi očetov samostan Sanahin (pomeni »starejši od tega«), v sklopu katerega so tri cerkve z gavitom in grobovi na tleh ter cerkvena akademija.

Pot nas je potem vodila skozi mesto Vanazor, ki predstavlja propadle sanje armenske težke industrije. Kot mesto strahov in grozljiv spomenik preteklosti stojijo tu propadle kemične tovarne. Konstrukcije in stroje prodajajo za staro železo.

Vzpeli smo se v armensko višavje v mesto Spitak, ki ga je leta 1988 prizadel hud potres (6,9 po Rihterju) in preko 2.400 m visokega prelaza s čudovitim pogledom na armenski vrh Aragat (4.095 m) – vulkan s petimi vrhovi – prišli v vasičo Ria Taza, kjer smo si ogledali njihovo pogansko

pokopališče iz 13. stoletja. Nagrobniki imajo obliko konjev in drugih živali. Ria Taza pomeni v kurdskem jeziku »nova pot«. Večina prebivalcev v vasi je Jazidov, ki spadajo med Kurde. Njihova religija se imenuje jazdanizem, v katerem se čuti vplive zoroastrizma, mitraizma, krščanstva, pa tudi islama. Govorijo svoj jezik kumandži, svojo prvo knjigo so dobili leta 2005. Nimajo cerkva, dobivajo se po domovih in imajo svoje obrede. So zaprta kasta in ženijo se znotraj kaste.

Otroci, ki so pritekli, ko se je ustavil naš avtobus, so bili slabo oblečeni. Niso prosili, so se pa zelo razveselili bonbonov. Njihove skoraj črne oči so dobile poseben lesk in njihov nasmeh je povedal veliko ...

Prišli smo v Erevan! Ogledali smo si ga iz avtobusa, se zapeljali do veličastnega trga republike s *plesočo fontano* in *kamnito preprogo*, kjer se marsikaj dogaja: zabava, glasba, srečanja, politični shodi, ... mesto je videti zelo evropsko in sodobno. Je glavno mesto s približno 1,2 milijona prebivalcev. Skozi mesto

teče reka Hrazdan. Zvečer smo ga obiskali še v lastni režiji in se prepričali, da je lepo tudi v soju luči, z veliko sprehajalci, odprtimi trgovinami, lokalčki zunaj na ulicah, parkom in promenado.

5. dan: EREVAN IN SVETA GORA ARARAT – KAMNITO SRCE ARMENIJE

Prvi jutranji pogled pred hotelom v Erevanu je bil veličasten: v jutranjem soncu nas je v vsej svoji bleščeči lepoti pozdravila gora Ararat (5.165 m). Čeprav je sedaj v Turčiji, je to za Armence sveta gora in nikakor se ne morejo sprijazniti, da so jo izgubili. Ararat je ugasli vulkan, ki je zadnjič bruhal leta 1840. Armenci obožujejo to goro in pesnik Eliše Čarenc je napisal: »Lahko obredeš cel svet in nikjer ne boš našel take gore ...«

Prvi postanek: armenska abeceda! Leta 504 jo je zasnoval Mesrob Maštoc in uporablja se še danes. Prvotno je imela 36 črk, potem so dodali še 3, da bi lažje zapisovali tujke. Črke uporabljajo tudi za zapis števil. Ob 1600-letnici so ji postavili veličasten spomenik ob poti, ki gre od severa proti jugu Armenije.

Proti severu so nas spremljali cvetoči rumeni travniki in luknjasta cesta, črede ovac in postojanke nomadov – vozili smo proti najvišjim vrhovom Armenije, do vznožja Aragatsa (4.090 m), do trdnjave Amberd (pomeni v armensščini trdnjava v oblakih), starodavnega gradu in cerkve iz 9. stoletja.

In spet nekaj lepega: Ečmiadzin – armenski Vatikan! To je bivša prestolnica, četrto največje mesto v Armeniji, versko središče in sedež katolikosa.

Legenda pravi, da je imel Gregor Razsvetljevalec videnje. Nebesa so se odprla, na zemljo je posijal žarek in po njem so prišli angeli na čelu s Kristusom. Ta je trikrat zamahnil z zlatim kladivom in nastal je ognjen steber z zlatimi temelji. Iz teh stebrov so zrastle tri cerkve, prekrite z oblaki v obliki kupole. Podobno videnje sta imeli tudi mučenki Gajana in Hripsima. Na mestu, kjer je Kristus udaril s kladivom, je Gregor Razsvetljevalec dal zgraditi samostan Ečmiadzin, kar pomeni »spust Edinorojenega«.

Čudovita katedrala je bila zgrajena v 7. stoletju, v vojnah poškodovana in vsakokrat obnovljena. V njej je relikviarij, kjer hranijo konico kopja, s katerim so prebodli Jezusa, roko Gregorja Razsvetljevalca, kapljo Hripsimine krvi in les iz Noetove barke. Ob katedrali so tudi teološka fakulteta in semenišče, rezidenca katolikosa, upravno središče in nova krstilnica.

Sv. Hripsima je prva armenska mučenka. Prišla je iz Rima z 37 redovnicami. Bežala je pred cesarjem Dioklecijanom, ki se je vanjo zaljubil. Odšla je v Aleksandrijo, potem pa v Ečmiadzin. Za ženo jo je hotel tudi kralj Trdat III. Pobegnila je, vendar so jo našli in kamenjali do smrti. Pokopali so jo v cerkvi, ki je posvečena

njej, ne v gavitu. Ohranjen je kamen, s katerim so jo kamenjali. Sv. Gajana je tudi mučenka, mučili so jo, ji odrezali jezik, razparali trebuh in jo oslepili. Ostale redovnice iz skupnosti so tudi umrle mučeniške smrti. Njihov grob je v cerkvi.

Sv. mašo smo imeli v armenski katoliški cerkvi, skupaj z romarji, ki so z agencijo TRUD potovali po Armeniji po poteh bl. papeža Janeza Pavla II. Po maši nas je pozdravil župnik, oče Nerses. Obljubili smo mu molitev za njegovo župnijo in semenišče, ki so ga spet odprli pred enajstimi leti. Letos imajo petnajst bogoslovcev. Imajo 60 župnij in 15 duhovnikov, vsi so Armenci. V času sovjetske okupacije so Rusi razširjali trditev, da kdor je katoličan, ni Armenec.

6. dan: PRI NAS SEDITE VEDNO V PRVI VRSTI!

Tako je pisalo na armenskem avtobusu, parkiranem pred našim hotelom. Tudi mi na našem avtobusu kitajske izdelave in brez napisa smo se počutili kot v prvi vrsti, saj je za nas odlično skrbel šofer, pa tudi obe vodnici, naša Nina in armenska Marina. Smo ji zapeli tisto znano pesem Marina, Marina, Marina ...

Ja, tudi sicer smo veliko peli. Za to je skrbel g. Lojze. In ne boste verjeli, zapeli smo tudi 25 slovenskih narodnih, lepo po vrsti od od A do Ž, od »Al' me, al' me boš kaj rada imela?« do »Žabučale gore, zašumeli lesi«.

Pa skorajda sto šal smo tudi slišali! G. Ivan in g. Lojze sta jih stresala kar iz rokava, tudi take luštne nedolžne o župnikih, farovških kuharicah, sv. Petru in nebesih. Naš avtobus se je tresel od huronskega smeha!

»Gremo v kanjon,« sta naznanili vodnici. Še prej smo se pozdravili z »bari luis« (dobro jutro) in se odpeljali do spomenika armenskemu genocidu. Leta 1915 so ga izvedli Turki. Ob 50-letnici so postavili velik spomenik. Veličastna piramida, na sredi večni ogenj in okrog dvanajst stebrov, ki pomenijo dvanajst izgubljenih pokrajin. Kupola zgoraj manjka. Ko bo genocid priznan, pravijo, bodo zgradili še kupolo. Zmolili smo za žrtve genocida in v parku našli tudi smrekico, ki jo je ob obisku posadil naš predsednik Türk.

In spet nekaj veličastnega: Matenadaran – raziskovalni inštitut, ki hrani eno najbogatejših zbirk srednjeveških rokopisov, pribl. 17.000 rokopisov in 30.000 drugih dokumentov v številnih tujih jezikih in z različnih področij: zgodovina, filozofija, medicina, literatura, ume-

tnostna zgodovina in kozmografija. Matenadaran pomeni »shramba rokopisov«. Videli smo najmanjšo (19 g) in najtežjo (23 kg) knjigo. Na ogled je le en odstotek vsega, kar imajo.

Ob 12h smo imeli sveto mašo, posvečeno bl. Lojzetu Grozdetu, in dr. Štrukelj je svojo pridigo začel z Grozdetovimi stihmi: »Srce mi poje himno, donečo do neba, vse za domovino, ljubezen in Boga ...« Dr. Štrukelj je zbral Grozdetove pesmi, 153 pesmi, jih razdelil v 6 sklopov, tudi nekaj proze in govorov in pred kratkim je ta knjiga izšla. G. Ivan je imel pri maši obute strašno lepe modre copatke! So mu jih kar dali, da jih obuje, je pojasnil.

Naš naslednji ogled je veljal antičnemu templju Garni, 33 km jugovzhodno od Erevana, nad reko Azat. To je edini antični tempelj, podoben atenskemu Partenonu, posvečen bogu Mitri. Dal ga je postaviti kralj Trdat III. z denarjem, ki ga je dobil ob obisku Nerona v Rimu. Narejen je iz kamna bazalta.

Šli smo seveda tudi v kanjon, eni peš, drugi s terenci, in uživali v neverjetnih bazaltnih umetninah, ki jih je ustvarila narava. To so Armenci poimenovali *Simfonija kamnov* in niso se zmotili!

Naš naslednji obisk je veljal samostanu Geghard (pomeni »kopje«) – tu so najprej hranili konico kopja, s katerim je bil preboden Kristus. Prvi samostan, imenovan Ajrivank (pomeni »samostan v jami«) je bil postavljen že v 4. stoletju ob izviri, ki so mu pravili *sveta voda* in ob katerem je krščeval Gregor Razsvetljevalec. Tu sta dve cerkvi, ena spredaj, druga v jami in v skalo je vklesanih še 40 cerkvic oziroma kapelic. Menih nas je pozdravil in blagoslovil. Povedal nam je, da bodo 2. junija v samostan za en dan prinesli tisti košček sulice in pričakujejo zelo veliko romarjev. In še veliko presenečenje v hotelu: tri naše romarke so praznovale tisti dan rojstni dan in v hotelu je vsako čakala čisto prava torta! Sladkali smo se seveda vsi, jim nazdravili in zapeli!

Ester se nadaljuje

80-letniki v 2011

Čestitke veljajo vsem od nas vseh!
Bog vas živi še mnogo let
v prijateljstvu s Sveto deželjo.
p. Peter

dr. Marija Dragica Bartenjev, Ljubljana

Frančišek Bohinc, Križe pri Trziču

Živko Burja, Lukovica

Marija Grad, Ljubljana

Miroslav Mirko Kovač, Ljubljana

Joža Kunstek, Ljubljana Bežigrad

Franc Martinjak, Homec

Franc Novak, Brezovica

Martina Orožen, Ljubljana

Cirila Prevodnik, Brode

Nuša Varl, Zagradec

Svetniki izzivajo

Ni še tako dolgo od takrat, ko smo si pogosto dejali: ko bomo na svojem, bomo živeli kot v Švici! Pa smo se člani Društva odpravili pogledat, kako je videti življenje v Švici.

Švico, zvezno državo, ki se ji uradno reče Švicarska konfederacija, sestavlja 26 kantonov. Državno oblast predstavlja in državo vodi sedemčlanski svet, ki izmed sebe izvoli zveznega

kanclerja. Verjetno ta enostavna in maloštevilna vrhovna oblast, povezana z velikim deležem neposrednih odločitev na ljudskih glasovanjih (referendumih) predstavlja enega od razlogov, da je odločanje v Švici učinkovito, spori in razhajanja pa ne vodijo v nerešljive zamere in travme. Kar se tega tiče, smo v Sloveniji pač še daleč od Švice.

Švica leži v sredini Evrope, pa vendar je nekaj posebnega. Formalno ni članica Evropske unije niti ne uporablja skupne evropske valute. V zadnjem času se vezi z EU in sosedami (ki so vse članice EU) sicer krepijo, vendar Švicarji skrbijo za to, da je razlika opazna, praviloma v njihov prid. Država ima neznansko gospodarsko in denarno moč, kar je deloma pripisati tudi dejstvu, da se je uspešno izognila uničenju prve in druge svetovne vojne.

V Švici si podajajo roke štirje uradni jeziki, v nekaterih kantonalnih prevladuje katoliška, v drugih protestantska veroizpoved (Kalvin, Zwingli), na potepu po mestu pa se opazi tudi kak minaret. Delež tujih priseljencev presega 17 odstotkov.

K romanju z vlakom in ladjo po Švici se nas je zbralo ducat. Naše tokratno potepanje je bilo povezano z uporabo javnih prevoznih sredstev (vlak, ladje, avtobusi) in s pomočjo bogatega znanja in izkušenj patra

Petra smo ugotovili, da je Švica kljub dostikrat neugodnim geografskim pogojem (visoke gorske pregrade, ozke doline in številne rečne struge) prav javnemu prometu podredila vse druge oblike transporta in potovanja. Po nočni vožnji z vlakom preko Avstrije smo jutraj prispeli v švicarski Buchs in nato do Kreuzlingena. Tam smo se vkrcali na ladjo in odpluli na prekrasno poletno križarjenje po Bodenskem jezeru ter naprej po Renu. Ladja je obiskala koncilsko mesto Konstanz, kjer je pred davnimi leti potekala razprava o usodi Jana Husa, videli smo Reichenau, pa številna mesta in gradove na švicarski in nemški strani tega evropskega veletoka. Pluli smo mimo frančiškanskega samostana Stein am Rhein in po štirih urah prispeli do Schaff-

hausna. Tam dotlej mirni in urejeni Ren skokovito prečka znamenite renske slapove. Ob pogledu na mogočno vodovje, ki neukrotljivo in divje hrumi mimo, se lahko vsakdo zave minljivosti in nemoči pred silami narave.

Zvečer nas je sprejelo osrednje švicarsko romarsko središče Einsiedeln s čudovito baročno baziliko v sklopu benediktinske opatije. Njeno

srce predstavlja kapela z milostno podobo Marije Pomočnice ("črna Marija"). Sveto mašo smo zvečer obhajali v stranski kapeli opatijske cerkve, kjer je eden od svetnikov v glavnem oltarju sv. Niklaus von Flüe ali brat Klaus, zavetnik Švice. Njegova svetniška zgodba od samega nastanka vznemirja, vzpodbuja in izziva. Kot vzoren zakonski mož in oče je namreč po rojstvu enajstega otroka v soglasju s svojo ženo odšel živeti v samoto in kot puščavnik užival veliko spoštovanje pri svojih rojakih. Njegov nasvet je bil iskan in cenjen v časih, ki so bili odločilni za nastanek in obstanek švicarske družbe. Čast oltarja sta dosegla oba, Niklaus von Flüe in njegova soproga Doroteja. V tem lahko prepoznamo veličino prošnje: Oče, ne moja, pač pa tvoja volja naj se zgodi!

Jutranjo mašo na god slovanskih apostolov smo imeli v kapeli pred milostno podobo Mater božje, kjer je bil eden od somaševalcev naš romarski tovariš gospod Ciril Murn - Hinjski. V razsežni, svetli, zrelobaročno urejeni cerkveni ladji z razkošnim okrasjem skromna kapela, kjer kraljuje črni Marijin kip, odet v rdeč brokat – tam je bilo lepo! Kristusov nauk so sem prinesli učenci sv. Kolumbana, irskega meniha, čigar sopotnik je tudi sv. Gal (St. Gallen). Sveti Meinard je živel na tem mestu kot puščavnik in bil leta 861 umorjen. Morilca sta razkrila dva krockarja, ki sta zdaj upodobljena v mestnem grbu. Benediktinska tradicija izvira iz leta 934, opatija Einsiedeln je skupaj z opatijo St. Gallen pomembna tudi zaradi negovanja izročila gregorijanskega koral. Irski menihi so namreč prepisovali stare napeve, katerih uporabo so na pobudo papeža Hadrijana I. razširjali izbrani kantorji, poslani iz Rima. Opatija Einsiedeln leži ob Jakobovi poti in je skozi zgodovino predstavljala zbirališče romarjev, ki so bili namenjeni v Kompostelo. Objekti, namenjeni oskrbi romarjev, so najstarejše ohranjene stavbe v okolici. Tudi mi smo na trgu pred cerkvijo opazili mlajšo žensko, ki je z nahrbtnikom, popotno palico v roki in obvezno Jakobovo školjko stopala po poti. Nas pa je vlak popeljal do mesta Chur, ki slovi kot najstarejša naselbina tega območja.

Nadžkofija Chur ima v švicarski zgodovini in kulturi posebno mesto. V četrtem stoletju so jo kot prvo škofijo na severni strani Alp ustanovili tedaj večinoma rimski vojaki. Mesto in katedrala sta bila in sta še danes svetilnik

vere in ključar prehoda preko Alp (San Bernardino). Cerkevna stavba je bila preurejena zaradi uničenja, ki so ga v 9. stoletju mestu povzročili vdori Madžarov. Zdaj je to izredno lep triladijski gotski prostor, v katerem je povišan prezbiterij s prekrasnim tabelnim zlatim oltarjem. Katedrala je posvečena sv. Luciju, ki je tudi zavetnik mesta. Za Slovence ima Chur seveda še prav izjemen pomen. Tu je do svojega imenovanja za ljubljanskega nadškofa opravljal službo tajnika švicarske (in kasneje tudi evropske) škofovske konference dr. Alojzij Šuštar. Ob prihodu na škofijsko dvorišče sta nas objela globok mir in zbranost ter nas nekako povezala s spominom na tega blagega moža, tako pomembnega za položaj Cerkev v Sloveniji in Slovenije v svetu. Zanj, pa tudi za vse nas smo se Bogu priporočili s krajšo molitvijo.

Potovanje iz Chura do Zermatta bi le težko opisali drugače kot uživanje. Peljali smo se namreč po Retijski železnici z razkošnim panoramskim vlakom Glacier Express. Na svoj račun so prišli tako občudovalci Božjega stvarstva, ki so lahko opazovali visoke vrhove, strme doline, gozdove, mogočne slapove in razkošno poplavo gorskega cvetja na prostranih pašnikih, kot tudi tehnični zanesenjaki, saj je vlak sam, pa tudi spremljajoče stavbe in naprave sijajen primerek tehnične kulture. To razkošje seveda nekaj stane, zato nas je pater Peter ljubeznivo opozoril, naj bomo pri kakršnem koli naročanju jedi in pijač previdni. Imel je prav. Celo največji zapravljevci so obstali pred ceno kave, za katero je sicer zgovoren natakak (Albanec s Kosova) želel 33 švicarskih frankov (okoli trideset naših evrov)! Glede prehrane smo se torej zanesli na »klobaso iz nahrbtnika«, pa zato toliko bolj uživali pri nematerialni ponudbi. Ker je na poti kar nekaj strmih vzponov, je proga deloma zasnovana kot t.i. »zobata železnica«, kjer tirnicama z razponom

1000 cm priskočita na pomoč še tretja, zobata »šina« in poseben mehanizem, kar vse skupaj pripelje kompozicijo preko najvišjih klancev (najvišja točka proge je Oberarlpas 2033 m). Mimo nas so se vrstila naselja Disentis, središče retoromansko govorečega območja s prekrasnim benediktinskim samostanom, Andermatt s slovitimi »hudičevimi mostovi«, ki omogočajo pot preko ozkega alpskega vintgarja, Brig kot središče nemško govorečega dela kantona Wallis in železniško razcepišče Visp z dobrim zaledjem zimskega turizma (Saas-Fee). Prepričali smo se lahko, da košnja na strmih pobočjih, predvsem pa obračanje sena z grabljami (vsaj v Švici) še nista opuščena. V teh krajih pa tudi sicer smo opazili skrbno obdelana polja, kosijo in pasejo pa pravzaprav vsako površino, kjer le zraste trava. Vasi v strnjeni skupini skorajda ni opaziti, kmetije stojijo posamezno in so lepo urejene in vzdrževane. Doline in prelazi, kjer smo potovali, so bili zanimivi tudi v preteklosti. Prav pri Andermattu sta se leta 1799 spopadli francoska in ruska vojska. Spomenik pri »hudičevem mostu« v soteski Schollenen slavi generala Suvorova in ruski vojaški pohod preko Alp.

Po šestih urah nadvse zanimive vožnje smo prispeli v Zermatt. Tam se izkaže, kaj lahko v svetovno znanem in zelo dobro obiskanem turističnem centru storijo za varovanje okolja. V mesto se ne da priti z osebnim avtom! Vsi obiskovalci imajo možnost (in dolžnost) parkirati svoja vozila na razsežnih parkiriščih in v parkirnih hišah zunaj Zermatta ter se podati v mesto z železnico ali mestnimi (električnimi) avtobusi. Mesto samo je kot balkonček, s katerega lahko skoraj z roko dosežeš Matterhorn, Breithorn, Monte Rosso in druge vrhove. Barve rastlinja, skal, neba in oblakov so močne in bleščeče. Tradicionalna kritina stavb v teh krajih

so precej debele skrilnate plošče, večina hiš pa je (vsaj z zunanje strani) obdana z debelimi obtesanimi brunji. V Zermattu smo med turisti opazili večje število Japoncev in Korejcev, ki jim je prilagojena tudi pisna in zvočna predstavitev turističnih znamenitosti po mestu in okolici. Prespali smo v skromnem, a dovolj udobnem mladinskem hotelu, zjutraj pa smo se odpravili do 3136 m visokega razgledišča Gornergrat. To je bila ponovno vožnja z ozkotirno zobato železnico, ki je peljala strmo navkreber med macesnovim gozdom in travnatimi poljanami, kjer je med mnogimi gorskimi rožcami izstopal temnomodri encijan, nad vsem pa je kraljeval vitki Matterhorn. Končna postaja je ob graščini (planinska kočica se takšni zgradbi ne more reči), ki je najvišje ležeči hotel v Alpah. Na vse strani se razteza pogled na ledeniška polja, nad katerimi so na debelo zasneženi vrhovi. Vreme je bilo dovolj obetavno, da so se nekateri izmed nas, ki so premgli višek energije, odpravili dalje na Mali Matterhorn in nekaj ur preživeli na ledeniku pod to kraljevsko goro. Kljub drugačnim zagotovilom zermattske redovnice zakristanke kapela pod vrhom Gornergrata ni imela potreščin za sv. mašo, zato smo po vrnitvi v Zermatt božjo službo opravili v kriпти farne cerkve sv. Mavricija. Nato pa kak spominček, kava, pivo, juha, raclette ali rösti in – spet na vlak, tokrat že na poti domov. Preko Vispa in Berna smo prispeli v Zürich, največje mesto Švice (350.000 prebivalcev), ki leži ob reki Limat. Tu sicer prepovedi vstopa za osebna vozila ni, vseeno pa so javnemu prevozu zagotovljeni

dobri pogoji, saj je s katerekoli točke v mestu možno v krogu 150 metrov priti do postaje enega od sredstev javnega prometa (avtobus, vlak, metro, ladja). Mi teh uslug nismo pretirano iskali, saj smo se na istem kolodvoru, kamor smo prispeli, tudi vkrcali na vlak za Ljubljano. Izgled, vonj in splošni vtis vlaka, ki pot nadaljuje v Zagreb in Beograd, so nas predstavili v nam že malce tuje čase in razmere. Zjutraj smo polni lepih vtisov, novih načrtov in malce utrujeni ugledali Jesenice.

Kaj nam je ostalo v spominu? Starodavni kraji, prelepa narava, tradicija, verska središča, učinkovitost sistema, bogastvo, razkošje? Vse to, vsakega po malem. Sporočilo teh treh dni potepanja po Švici lahko pa strnemo v naslovno misel: SVETNIKI IZZIVAJO. Švica je dežela številnih svetih mož in žena, izmed katerih se je vsak zapisal v trajno zavedanje civilizacije, vernosti in kulture naroda in sveta. Benedikt, Gal, Meinard, Niklaus von Flüe in soproga Doroteja, Kolumban, Bernard, Lucij, Mavricij, ki sta se jim pridružila še Ciril in Metod – vsak od njih nas nagovarja, vznemirja, vzpodbuja, uči, vabi in opominja. Edino, česar ni dobro storiti s tem v zvezi, je molčati. In mi v Švici nismo molčali.

Hrabroslav

Ekumensko romanje na Slovaško in v zahodno Ukrajino

Društvo prijateljev Svete dežele, petdeset njegovih članov, se je v dneh od 4. do 9. junija 2011 podalo na pomembno pot, na ekumensko romanje v zahodno Ukrajino. Zakaj? Da bi bolje spoznali versko življenje in bogoslužje grkokatoliških vernikov tega prostora, ki priznavajo svetega očeta za vrhovnega poveljarja Cerkve, ohranjajo pa vzhodno (pravoslavno) liturgijo in zunanjo tradicijo vzhodne Cerkve. O teh vernikih – katoličanih vse premalo vemo, zato se tudi ne zavedamo bogoslužnega bogastva teh Slovanov, ki pripadajo od 16. stoletja t.i. grkokatoliški ali uniatski Cerkvi. Tej pripada celo nekaj Madžarov v skrajnem kotu države (romarsko središče Mariapocs), vzhodni predel Slovaške, predvsem pa zahodna Ukrajina (nekdanja Galicija z Zakarpatjem). Stičišče zahodne katoliške Cerkve in vzhodne, pravoslavne, je bilo v tem prostoru več stoletij boleče. Državne meje med katoliško Poljsko (prvi znani poljski knez Meško je v okolici Poznana l. 960 sprejel krst zahodnih čeških misijonarjev) in pravoslavno Ukrajino (kijevski knez Vladimir je l. 988 sprejel krst iz Bizanca in Bolgarije) so se namreč vse do konca druge svetovne vojne spreminjale. V odvisnosti od le-teh so se v danem prostoru spreminjali

tudi odnosi do uradno ustaljene Cerkve in verske tradicije njenih prebivalcev. Nekdanji poljski del sedanje Ukrajine je deloma sprejel rimsko-katoliško veroizpoved (npr. priseljeni Poljaki in Nemci), avtohtoni prebivalci pa so ohranjali pravoslavje. Leta 1596 pa je bil med prizadetimi narodi (Poljaki, Ukrajinci, Belorusi in Litavci) sklenjen politično-verski dogovor, sporazum, znan pod imenom »Brestovska unija«, ki velja za »rojstni datum« grkokatoliških kristjanov ali uniato, saj je zlasti zahodna Ukrajina kot stičišče zahodne in vzhodne Cerkve versko nestrpnost boleče doživljala. Da je bilo vmes veliko hudega, lažje razumemo, če upoštevamo dejstvo, da je konec 18. stoletja, ob razpadu in prvi delitvi Poljske (1772), njen severovzhodni del (Mazovše z Varšavo in Belistokom), zasedla cesarska Rusija ter z rusifikacijo vred uvajala tudi pravoslavje.

Tako obstaja poleg rimskokatoliške Cerkve na Poljskem in kijevske pravoslavne (avtokefalne) in ruske pravoslavne Cerkve (podrejene moskovskim patriarhom) v zahodni Ukrajini še vmesni prostor, kjer ob prvotnih dveh od konca 16. stoletja obstaja, deluje in se razvija za časa boljševizma še posebej zatirana grškokatoliška Cerkev, ki bi jo lahko imenovali – ukrajinsko.

Prav ta svet, versko življenje v njem, smo v sodobnem ekumenskem času

romarji želeli spoznati in srečati na kraju samem. Naš voditelj, p. Peter, komisar za Sveto deželo, nam je z vso odgovornostjo in z znanjem spregovoril o teh zgodovinsko-teoloških zapletih od cerkvenega razkola med Rimom in Bizancem (l. 1054) do sodobnosti ter nam pojasnil in približal organizacijsko strukturo Cerkve z njenimi »variantami« v tem prostoru (nekdanji avstrijski Galiciji). In tako smo se v zahodni Ukrajini, na kraju samem, nekaj dni soočali s to zgodovinsko in sodobno cerkveno resničnostjo.

Preko Madžarske in Slovaške smo se kar »diagonalno« napotili v nekdanjo avstrijsko Galicijo. Spoznavali smo nekdanje poljsko mesto Lvov (ukr. Lviv, nem. Lemberg), obiskali največje grkokatoliško ukrajinsko Marijino romarsko središče, Zarvanico, in na jugu pokrajine njen nadškofjski sedež Trnopol, kjer so nas sprejeli »vostočniki«, to je frančiškani vzhodnega obreda, ukrajinski grkokatoliki, skupaj z verniki.

Res je bila naša pot dolga. V Lendavi smo zavili na Madžarsko, jo prečkali in že blizu Košic na Slovaškem prestopili še nedavno obstoječo madžarsko-slovaško državno mejo. Kakšno ugodje, svet brez meja! V Košicah smo počastili

sv. Elizabeto, v hotelu prespali in po nedeljski jutranji sv. maši v prelepi gotski cerkvi sv. Mihaela, po najkrajši poti

odbrzeli proti Užhorodu in tam, kot člani Evropske skupnosti, prestopili schengensko, slovaško-ukrajinsko državno mejo. Pozdravila nas je modrina neba, v soncu pa se je bleščala in v vetru plapolala ter nas pozdravljala rumeno-modra ukrajinska državna zastava.

Cesta se je vijugasto vzpenjala po ukrajinskih grebenih Karpatov vse do Lvova, kamor smo brez nezgod prispeli v poznih popoldanskih urah. Potovanje smo si krajšali z molitvijo, razlagami in občudovanjem prvinsko neokrnjene gorske narave, poraščene s smrekovimi gozdovi, prepletene z valovitimi gorskimi jasmami, pašniki, planjavami z redko posejanimi vasmi ob ugreznjenih rečnih strugah in potokih. Za pogled prava idila.

V Lvovu smo se nastanili v modernem hotelu z imenom »Volter« (Golter) – vse lepo, udobno urejeno, vendar že po »vzhodnem okusu« (z živahnimi barvami in cvetličnim okrasjem), kar je napovedovalo svojevrstna presenečenja. Hrana ukrajinska, zelo okusna, ter imenitno pivo in brezalkoholni »kvas«, ki smo ju pili z užitkom.

Naslednji dan smo spoznavali sodobni Lvov, njegovo politično in cerkveno zgodovino, ki je privedla do »ukrajinskega unitatstva«. Veliko in lepo starinsko

mesto (pribl. 700.000 prebivalcev), ki je prišlo v stik z zahodnoevropsko kulturo že konec 14. stoletja, ko ga je poljski kralj Kazimir Veliki vključil v svojo državo, vendar je na prisvojenem ozemlju Ukrajine priznaval cerkveno oblast kijevskega patriarha. In tako je ostalo do 16. stoletja, do prve delitve Poljske (l. 1772). Takrat si je ozemlje Malopolske in ukrajinsko Galicijo (prvotno kneževino Halič v Podolju) prisvojila Avstrija. Tako smo bili Slovenci s Poljaki in galicijskimi Ukrajinci skupaj pod Avstrijo do konca prve svetovne vojne (do l. 1918). Vendar o Lvovu Slovenci po drugi svetovni vojni nismo kaj dosti vedeli. V gimnaziji in na slavistiki smo slišali le to, da je Matija Čop, Prešernov prijatelj, nekaj leta tam služboval kot profesor na liceju. Lvov pa je staro mesto, osnovano že v 12. stoletju, kar potrjuje tudi spomenik Danilu Romanu, edinemu kronanemu kralju Ukrajine (krono je prejel od rimskega papeža Inocenca IV. l. 1253). Ime pa ima mesto

po njegovem nasledniku, sinu Leonu, oz. po družinskem grbu z levom. Ta pa je deželo upravljal le kot knez Besarabije. Mesto samo je od zdavnaj večjezično. Osnovni jezik je domač, ukrajinski-rutenski (maloruski), ki je prevladoval v mestnem zaledju. Ob njem se je v mestu kot jezik kulture in uprave uveljavila poljščina, od 14. stoletja priseljevani nemški obrtniki in trgovci so v mestu utrdili nemščino, visoko število židov (40 % mestnega prebivalstva) je govorilo »jidiš«, Armenci pa v armenski cerkvi (iz 12. stol.) in v družinskem krogu armensko. Od boljševiške Sovjetske zveze dalje pa se je po drugi svetovni vojni ob načrtnem zatiranju grkokatoliške ukrajinske Cerkve v mestu uveljavljala kot prvi jezik še danes nepriljubljena ruščina. Ukrajina kot največja evropska država s približno 50 milijoni prebivalcev vse do razpada Sovjetske zveze (do l. 1998) ni imela lastne države. Žitnica Evrope, pokriva jo rodovitni »čer-

nozjom«, je bila skozi vso zgodovino plen in žrtev pohlepa sosednjih držav, domorodno prebivalstvo pa je bilo vse do 19. stoletja, ko se je narod začel prebujati, stiskano in brezpravno, oropano vsakršne ustvarjalne kulture, kaj šele politične iniciative. In to se obiskanemu prostoru še zdaj pozna. Grkokatoliška Cerkev je bila njihova edina velika moralna, narodna avtoriteta in opora, zato se ukrajinski narod z njo identificira.

Vse to in še mnogo zanimivega in neznanega nam je odkrivala gospa Marjana, turistična vodnica, po poklicu arhitektka, ki govori pet jezikov.

Najprej smo obhajali daritev sv. maše v katoliški, poljski škofijski cerkvi. Gotska arhitekturna umetnina od stropa do tal, z dragocenimi mlajšimi baročnimi oltarji in simboli poljske upravne prisotnosti vse od 14. stoletja. Kar izgubili smo se v njej v svoji majhnosti. Ko pa smo vstopili v bližnjo »bernardinsko«, nekdanjo frančiškansko, zdaj grkokatoliško Marijino cerkev, nas je njena blesteča notranjost povsem prevzela. Prelep ikonostas v daljavi, od koder je valovalo vzneseno petje veličastne vzhodne liturgije. Kako nepričakovano! Kot nalašč

za nas. Presenečeni smo jo doživljali kot angelško petje v preddverju nebes. Vse prepojeno s kadilom. Dišeči dim se je kot meglica dvigal in neopazno razblinjal pod mogočnimi oboki, po veličastnem prostoru, okrašenem z zlatimi ikonami Bogorodice, angelov in svetnikov. Ikone ovite z ukrajinskimi narodnimi vezeninami, prav tako vezena bandera s podobami svetnikov. To je ukrajinska tradicija, stare ročne ljudske

vezenine! Izpred ikonostasa je odmevalo: »Na mnogaja lita ...«. Doumeli smo, koliko vernikom vse to pomeni, saj se tudi sami vseskozi z duhovnikom vključujejo v slavljenje Vsemogočnega, Bogorodice, svete Trojice. Obiskali smo tudi (nekdanjo) dominikansko – grkokatoliško cerkev, ukrajinsko in rusko pravoslavno ter armensko, ki ohranja armensko bogoslužje. Vse so iz davnih časov (12.–14. stoletje), vse obnovljene, prekrasne. Kaj vse zmore ustvariti veri predan človek!

Utrip vsakdanjega dne Lvovčanov smo zaznali na živahnem mestnem trgu z izdelki ljudske umetnosti (vezenine, keramika, ikone, kipi, bižuterije, matrjoške, volneni izdelki). Kulturno življenje mesta smo ob cerkvah zaslutili še ob univerzitetnih stavbah in operni hiši, ki jo je konec 19. stoletja dal postaviti sam avstrijski cesar Franc Jožef. Ogledali smo si notranjost. Po velikosti in umetniški krasoti se lahko meri z dunajsko ...

Nekdanjo veličino Lvova v poljski državi, v Avstriji in sovjetski republiki Ukrajini smo

doživeli na ogromnem, mračnem pokopališču z umetniškimi nagrobniki poljskih plemičev – kulturnikov, tudi nekaterih Ukrajincev, po drugi svetovni vojni pa predvsem pomembnih Sovjetov v prekopanih grobovih pokojnih, ki so zdaj brez spomina. Židovskega pokopališča v Lvovu ni. Hitlerjeva okupacije je pometla z Židi, s sinagogami (od 200 jih je ostalo 7) in z njihovim pokopališčem. Nagrobnike so razbili za gradbeni material. To so zgodbe iz Lvova, ki jim ni konca ...

Vendar smo se šele naslednji dan (v torek) podali k svojemu glavnemu cilju. Poromali smo v območje Ternopilske eparhije, v Zarvanico. Zarvanica je najstarejša, največja, najlepša in najbolj obiskana ukrajinska grkokatoliška Marijina božja pot, ena od dvajsetih izbranih Marijinih svetišč v Evropi – ukrajinski Lurd.

Izpod skale, na kateri zdaj stoji trdno zasidrano nov dvonadstropni božji hram svete Bogorodice in Presvete Trojice, že od davna izvira hladen studenec z zdravilno vodo. Romarji se

z njo odžejajo, se umivajo, jo natakajo v velike čutare. Potrjena so številna ozdravljenja. Po mnogih opustošenjih v davni (v 16. stoletju Tataři in Turki), v nedavni preteklosti prva svetovna vojna, nato Sovjeti (boljševiška revolucija in totalitarizem) je v tem edinstvenem zavetju Ternopilsko-Zborivske eparhije, v Podolju, v zavoju reke Stripoje, nastalo čudovito duhovno središče Ukrajine, ki od leta 2000 deluje

v polnem obsegu (grkokatoliško semenišče, romarski dom). Romarji se sem zgrinjajo kot v Medžugorje.

Ikona Zarvanicke Matere Božje pa je starodavna. Izvira iz 13. stoletja. Samostan je ob zdravilnem izviru je nastal že v letih 1241–45, prav tako kapelica, kasneje cerkev. Sam nastanek Zarvanice je zavrt v legende. Tja naj bi

pribežal menih iz kijevske Pečerske lavre, ko so Kijev uničili Tataři (1237). Ob izviru je zaspal, v snu pa se mu je prikazala Mati Božja. Po bitki na Kosovem (1389) so v Ukrajino prišli tudi srbski begunci. Naselili so se tu in s seboj so prinesli rokopise, ikone, apokrifne spise. Kraj je prvič omenjen l. 1458. V leto 1754 sega gradnja župnijske baročne cerkve Presvete Trojice, kjer se nahaja izvorna ikona Matere božje Zarvanicke, okronane l. 1865. Takrat je cerkev od Svetega sedeža prejela tudi pravico do proščenj, bila razglašena za romarsko cerkev. Zarvanico je zelo prizadela prva svetovna vojna (požgana sta bila vas in samostan). Leta 1922 so ponovno zgradili samostan Janeza Krstnika, ki je bil l. 1946 ponovno uničen. Leta 1944 je zgorela lesena samostanska cerkev, l. 1960 je bila porušena kapelica ob izviru. Sedanja župnijska cerkev sv. Trojice je štirikrat pogorela, vendar so verniki ikono Zarvanicke Matere božje vedno obvarovali. Med drugo svetovno vojno je bila begunka v Lvovu. Po letih uničen so šele leta 1989 bil končno ponovno postavili božji hram ob izviru v Zarvanici in drugi veličastne sakralne

objekte: vzhodna vrata v sveti prostor, križev pot, veličasten zvonik s petimi zvonovi, obnovljeno je semenišče Ternopilske eparhije, lesena cerkva rojstva Presvete Bogorodice, romarska ploščad (sprejme 500.000 romarjev), ki jo krasi v sredini nasuta gomila z mogočnim stebrom s krono, v njem pa iz belega marmorja izklesan kip Zarvanicke Matere Božje – simbol Ukrajine.

Svečana zahvalna otvoritev celotnega novega romarskega središča sega v leto 1989, ko se je tu prvič razlegala veličastna božja liturgija. Preplavile so jo množice vernih Ukrajincev – grkokatolikov (vseh je preko 3 milijone). Od tega časa se tu vrstijo neprestana romanja. Mi, srečniki, smo jo dosegli in počastili kot prvi Slovenci!

Kako smo se počutili počaščene in sprejete, ko se je pred svetim, zlato sijočim ikonostasom pojavil naš p. Peter, ogrnjen v prelep grkokatoliški mašni plašč v svetlomodri (ukrajinski narodni) barvi, okrašen z zlatimi ornamentami. Kar negotovi smo bili, ker se nismo znali »prav« obnašati, se ob prihodu trikrat »pokrstili« pred ikono s poklonom do pasa. V svetlem, barvno se prelivajočem prostoru pod kupolami smo plaho zapeli, vendar smo vsi zbrano molili, sprejeli z žličko iz keliha sveto obhajilo pod obema podobama. V nas so s svojo duhovno močjo od vseh strani prijazno zrlle svete ikone. Jasni, spokojni obrazi angelov in svetnikov so nas osvojili. Nepozabno! Kako nekaj skrivnostnega, našim očem nevidnega, svetega, se je dogajalo za ikonostasom.

Po zaključku sv. maše v tako izjemnem, novem, svežem svetišču so nas prijazni bogoslovci povabili v svoje bivališče na kavo. Tako lepo, po ukrajinsko, so nam pripravili mize in nam stregli, veseli, prisrčno nasmejani. Povedali smo nam, da študirajo sedem let, da jih je v prvem letniku 22. Čeprav se nismo znali z njimi kaj dosti pogovarjati, smo se v vsem potrebnem sporazumeli. Dan je bil prekratek, da bi spoznali in dojeli vse, kar romarjem nudi Zarvanica, vsi pa smo Božjo Mater Zarvanicko vzeli s seboj – v srcih in na ikonah

... Ukrajina, ki je v tridesetih letih 20. stoletja v trpljenju ječala (spomnimo na brošuro »Ukrajina joče«), se dviga, oživlja. Tolažbo in upanje najde v veri, pri sveti Bogorodici in sveti Trojici. Ko smo se premikali ob prostranih žitnih poljih, ki jih poživljajo cvetoči maki in plavice, smo občudovali skrb in prizadevanja vernih Ukrajincev za gradnjo novih in obnovo starih vaških grkokatoliških cerkvic. Kako so okrašeni kamniti križi na poljih! In nasute gomile ob cestah, zasajene s cvetjem, ki obdaja v ekumenskem duhu na novo postavljen kip Brezmadežne.

In kaj smo doživeli v obnovljenem Ternopilu, v mestu ob blestečem jezeru? Bili smo pri »vostočnikih«, pri bogoslužju grkokatoliških frančiškanov. Skupaj z Ukrajinci smo se udeležili svetega bogoslužja z veličastno liturgijo v novozgrajeni samostanski župnijski cerkvi, zgrajeni med socialističnimi stanovanjskimi bloki. Kot da je stopila z neba na zemljo, tako izredna je njena nova, sveža arhitekturna stvaritev. Božji hram še ni v celoti dovršen, vendar v njem že odmeva čudovit bogoslužni dialog med grkokatoliškimi patri in pevci božjega ljudstva. »Gospodi pomiluj, Gospodi pomiluj ni!« Pol po ukrajinsko, pol po starocerkvenoslovansko. S tako ponižnostjo in skesanostjo Spasitelju, Sveti Trojici, sveti Božji Materi izročajo prošnje za splošne in osebne potrebe. Vsaka človeška stiska je vanje zajeta. Iz srca vrejo zvonki večbarvni harmonični moški in ženski glasovi. Ko smo se soočali s tem »pojočim dvogovorom«, smo dojeli, kako neizmerno svet, velik, vsemogočen je Gospod Hristos Spasitelj –

in kako ubogi, slabotni smo mi, skesani grešniki. Kako se Bogu Vsemogočnemu zahvaljujejo, kako ga slavijo! To toplo milino smo začutili tudi v ljudeh, s katerimi smo spregovorili. Prepojeni so z njo! Ob zaključku liturgije smo mi, Slovenci, prejeli še poseben blagoslov in zapeli so nam »Na mnogaja lita...«

Res je. Vsako leto pri nas obhajamo »ekumenski teden«. Marsikaj slišimo, mi pa smo »ekumenizem« na našem romanju v Lvov, Zarnovico in Ternopil globoko doživeli. Bogatejši in močnejši v veri smo se vrnili domov, vsi z željo, da bi še poromali med Slovane – grkokatolike, pa tudi med pravoslavne brate v Kijev in Odeso. Začutili smo, da lahko z njimi postanemo eno, ko bo za to dozorel čas.

Martina Orožen

MOLITEV K PRESVETI BOGORODICI (v čast čudodelni ikoni Zarvanicki)

Na kraju, izbranem od Boga in Tebe, sem se zatekel(-a) k Tebi, Mati usmiljenja. O prečista Devica, vladarica nebes in zemlje in Mati naše domovine. Pomagaj mi, da bi se za prejeto ozdravljenje in za milosti, ki sem jih po tvojem posredovanju od Boga prejel(a), dostojno zahvalil(a).

Pomagaj, da bi bolni po Tvoji priprošnji prejeli zdravje, da bi prišli k Tebi vsi izmučeni in grešni in Te spoznali vsi, ki Te molijo in iščejo tvoje zavetje.

Zaupajoč v Tvoje Usmiljenje in neizmerno dobroto se tudi jaz, nevredni grešnik, po njih zgledu zatekam k Tebi, o Preblažena. Pomagaj mi in me, nevrednega, zagovarjaj pred prestolom svojega Sina; odvrni od mene njegovo upravičeno jezo, ki so je krivi moji grehi, in jo spremeni v odpuščanje in usmiljenje.

Ne daj, da bi preminul v svojih grehih, marveč mi iz izvira milosti podeli pomoč zdaj, posebno pa ob moji smrtni uri.

Amen.

TRI FRANCOZINJE SVETNICE

sv. Bernardka, sv. Mala Cvetka,
sv. Katarina Labouré

Z VLAKOM V FRANCIJO IN NAZAJ
od 13. do 18. novembra 2011

PROGRAM:

NEDELJA, 13. 11. 2011: Nočni vlak Ljubljana (20.49)–Zürich (9.50), ležalniki vključeni, za spalnik doplačilo.

PONEDELJEK, 14. 11.: Prihod v Zürich (09.50), nadaljevanje vožnje preko Lausanne, Geneve, Dijona do Neversa. Sv. maša pri sv. Bernardki, namestitev, večerja.

TOREK, 15. 11.: Zjutraj obisk samostana, kjer je Bernardka Lurška dozorela za nebesa, sv. maša in odhod na postajo, nadaljevanje preko Pariza v Lisieux. Namestitev v hotelu, obisk rojstne hiše sv. Terezije, večerja, prenočevanje.

SREDA, 16. 11.: Sv. maša v čudovitem svetišču, ki ga je postavila Francija v čast Mali cvetki. Pobožnosti v svetišču in nadaljevanje z vlakom v Pariz. Namestitev za 2 noči, večerja.

ČETRTEK, 17. 11.: Obisk najbolj obiskane božje poti v Parizu, Rue du Bac, sv. maša, pobožnosti, nato ogledi pariških znamenitosti do večera, večerja.

PETEK, 18. 11.: Ob 07.04 odhod vlaka s Paris Est za Mannheim, München, Ljubljano s prihodom zvečer ob 21.06.

Ker je celotno potovanje z vlakom, je nujna tudi določena peš hoja. Lahko si boste pomagali tudi s taksiji. Prtljage naj bo manj, priporočljiv je nahrbtnik. Za obisk Pariza bomo uporabljali mestni promet – metro, vozovnice niso vključene v ceno. Kdor ima prosto železniško vozovnico po Evropi in jo bo uporabil, se znesek prevoza upošteva pri končni ceni.

CENA ROMANJA: 695 € (za člane) in vključuje 4 polpenzije, vozovnico INTERRAIL, zavarovanje Elvia. NE VKLJUČUJE: transportov od postaje do bivališč in cerkva, drugih stvari, ki niso navedene v programu, rizika odpovedi, ki si ga sami uredite na našem portalu (Mountvacation ali Triglav).

Vodstvo romanja
p. Peter

DRUŠTVO PRIJATELJEV SVETE DEŽELE
V SLOVENIJI

Tržaška 85, SLO - 1000 Ljubljana,
REPUBLIKA SLOVENIJA

Tel.: +386.(0)1.24.44.250,

fax.: +386 (0)1.24.44.251; GSM: 041.669.134

<http://www.sveta-dezela.si>

e-mail: komisariat@rkc.si

TRR: 05100-8010149684

ID.DDV: SI67460607 (davčni zavezanec)

Naše knjige

p. Zdravko Jakop OFM

MISLI DOMAČEGA ŽUPNIKA

Kvaliteta našega življenja ni odvisna od števila izkušenj, doživetij, srečanj, telefonskih klicev, obiskov, potovanj ... Pomembno je, da je vsak trenutek ovrednoten, ker je edinstven in neponovljiv. Biti gospodar časa pomeni, da ne čakamo, kaj bo za nas naredil čas, ampak kaj bomo mi naredili s časom. Čas je milost. Če bomo odkrili globlji pomeni časa ter njegovo moralno vrednost in svetost, se bomo izognili pastem nemira, zmede in depresije. (odlomek)

Format: **14,5 x 18,5 cm**

Vezava: **trda vezava**

Obseg: **70 strani**

Cena: **5,00 €**

NAPOVEDUJEMO

Christian Gostečnik OFM

INOVATIVNA DRUŽINSKA RELACIJSKA TERAPIJA

Kenan B. Osborne OFM

FRANČIŠKANSKO INTELEKTUALNO IZROČILO

Srečko Majstorovič OFM

VENDELIN VOŠNJAK - PORTRET SVETOSTI

Predstavljeno lahko naročite na naslovu: **Založba Brat Frančišek**

Prešernov trg 4; 1000 Ljubljana; telefon: 01 2429312; faks: 01 2429313; e-mail: zbf@ofm.si

<http://ofm.rkc.si/zbf/>

